

Egyszerű, kézenfekvő tanács lehet, de megfontolandó az előttünk álló, 2024-es évre vonatkozóan: ki-ki nézzen körül a saját háza, osztálya, iskolája táján, és igyekezzen azt tenni, ami meglátása szerint a lehető leginkább javíthatja az adott körülményeket. Bár lehet, hogy naiv elgondolásnak tűnik, de ha mindenki csak a tőle telhető legjobbat igyekezne megtenni környezetében, máris jobb hely lenne az osztály, az iskola, a közösség, a falu, a város. És talán az egész világ.

magyar **mk** közoktatás

ROMÁNIAI MAGYAR
OKTATÁSI FIGYELŐ

PEDAGÓGUSOK
HAVILAPJA

01 ■ 2024. JANUÁR

TARTALOM

1. *Roszbabb, jobb, ború, derű –*
Kiss Judit írása

2. **láthatár**
*Továbbra is káosz uralkodik
az oktatásban –*
Bíró Blanka írása

10. **láthatár**
*„Semmiiből egy új, más
világot teremtettem”*

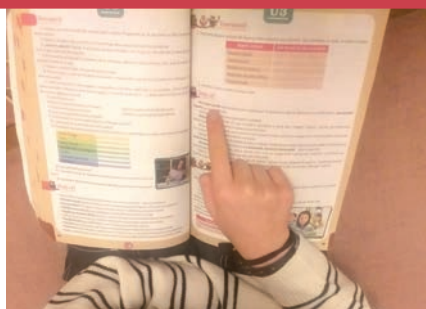
11. **lélekjelenlét**
*Viselkedés viselkedést szül
– a kiközösítéstől
a verekedésig (2.) –*
Pütkösti Hajnalka írása

14. **tanárszemmel**
*Barát vagy ellenség? Hol
tartunk, hová tartunk? –*
Matei Linda írása

18. **láthatár**
*Elítélték a pedagógusok és
a diákok is a zaklatással
vádolt tanárt*

22. **magánterület**
Él és latyak –
László Noémi írása

23. **hivatalos**

4. **tanterem**

*Továbbra is dörög
a román nyelv tanulása –*
Antal Erika írása

8. **tanterem**

*Beilleszkedni is tanítanak
a játszótérházak –*
Bede Laura írása

19. **láthatár**

*Diákokkal is megismertetik
az egykori máramarosi
zsidók történetét*

6. **láthatár**

*Nálunk is „kizöldülhetnek”
a dolgozatok? –*
Szucher Ervin írása

16. **szülői szemmel**

Költözni gyermekkel –
Bartha Réka írása

20. **láthatár**

*Két diák vesztette életét
a székelyudvarhelyi
kollégiumomlásban*

12.

**Csökkenti az iskolai stresszt a barátságos
visszajelzés és a megnyugtató környezet**

FOTÓ: PIXABAY

ISSN 2045-9725

9 772065 972004

mk

• tanárszemmel • diákszemmel • szülői szemmel

• lélekjelenlét • tanterem • láthatár • óvoda • fotóriport

• hivatalos • vakáció • iskola és kultúra • pályáz(z)atok

• magánterület • térkép

Rendelje meg
a Magyar Közoktatást
a 2024-es évre!

www.comunitas.ro/mkorendeles

Kedves Olvasóink!

A 2023–2024-es tanévben is számítunk megtisztelő figyelmükre. Reméljük, továbbra is megosztják lapunk hasábjain az oktatás problémáival, különféle szegmenseivel kapcsolatos meglátásaikat. Kérjük, számoljanak be a Magyar Közoktatásban arról is, ha sikertörténet születik iskolájukban, ha úgy látják, hogy diákjaikkal, tanítási módszereikkel kapcsolatban követendő példáról lehet beszélni. Arról is írhatnak, miként befolyásolta és befolyásolja a járványhelyzet a tanítás, tanulás folyamatát.

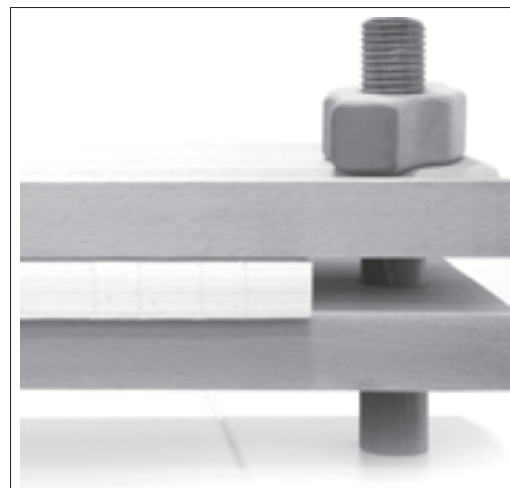
A Communitas Alapítvány által kiadott, immár tizenegy éve megjelenő Magyar Közoktatást együtt szerkesztjük az olvasókkal, szeretnénk, ha a pedagógusok továbbra is rendszeresen közölnének lapunkban.

Néhány ötletet nyújtunk arra vonatkozóan, hogy milyen témákról várjuk véleményüket, de természetesen ezen kívül az oktatás más vonatkozásait is meg lehet közelíteni:

- Amire büszke vagyok – iskolám/pályám/diákjaim sikertörténete
- Hogyan segíthetünk megőrizni a gyermeki kíváncsiságot a mai oktatási rendszerben?
- Mobiltelefon, okoseszközök az oktatásban – kreativitásfejlesztés vagy elgépiesedés?
- Mi a legszebb és mi a legnehezebb a pedagógusi hivatásban?

Kitartást, jó munkát kívánunk! Várjuk véleményanyagaikat az mko@communitas.ro e-mail-címre!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatas> webcímen.

www.facebook.com/magyarkozoktatasi

Megrendeléseiket a www.comunitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0733-91-06-24-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András

Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér

Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefon: 0040-733-91-06-24

e-mail: mko@communitas.ro

Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

Rosszabb, jobb, ború, derű

BÁR ÚJ ESZTENDŐ BEKÖSZÖNTÉVEL az ember általában igyekszik arra összpontosítani, hogy az elkövetkező jó, szép, reménykeltő perspektívákat helyezze előtérbe, azért óhatatlanul visszatekint, összegez és tanulságokat von le. Nincsen ez így másként az oktatás területén sem. Ha januári lapszámunkban közölt témáinkra tekintünk, bizony több olyan, a közelmúltban történt esemény is akad, ami szomorúsággal, elégedetlenséggel, veszteségérzéssel és tehetetlenséggel tölthet el bennünket. Ezeket a megtörtént eseményeket pedig hatalmas felkiáltójelként kell kezelnünk, és tanulságokat is le kell vonni belőlük. Nem mehetünk el szó nélkül a székelyudvarhelyi tragédia mellett, amely két ártatlan gyermek életét követelte, de szintén nagy felkiáltójeleket hordoz magában a csíkszeredai tanár esete, aki szexuálisan visszaélt diákjaival. Mindkét esetben az emberi felelőtlenség okozott és okoz óriási lelki károkat és veszteségeket, és egész társadalmunknak kellene levonnia a megfelelő következtetéseket. Hiszen bár elsődlegesen az oktatás területéhez kapcsolódnak ezek a szomorú történetek, azonban jóval nagyobb a hatósugaruk: érintik a lelket, a közérzetet, a reményezést, a perspektívákról, jövőről való gondolkodásunkat.

Sajnos az sem ad különösebb okot a derűlátásra, hogy – amint az egyik cikkünkben kiderül – továbbra is káosz uralkodik az oktatásban, miután alkalmazhatatlannak bizonyulnak az új tanügyi törvények, mert késik a másodlagos szabályozás. Ahogyan egyik szakértő megfogalmazta: „a közoktatás helyzete nem fog egyik napról a másikra változni, és különösen nem várható ez egy választási évben”. Ha úgy vesszük, akkor bizony az elmúlt időszakban történt események túlnyomóan negatív atmoszférát sugároztak a közéletben, az oktatás területén egyaránt. Azonban – bár közhelynek számíthat – sokan mondják, hogy a legsötétebb helyzetekben is érdemes derűlátóan viszonyulni az élet dolgaihoz, hiszen ennek a fajta látásmódnak nélkülözhetetlen az életmentő és körülményjavító hatása.

Egyszerű, kézenfekvő tanács lehet, de megfontolandó az előttünk álló, 2024-es évre vonatkozóan: ki-ki nézzen körül a saját háza, osztálya, iskolája táján, és igyekezzék azt tenni, ami meglátása szerint a lehető leginkább javíthatja az adott körülményeket. Bár lehet, hogy naiv elgondolásnak tűnik, de ha mindenki csak a tőle telhető legjobbat igyekezne megtenni környezetében, máris jobb hely lenne az osztály, az iskola, a közösség, a falu, a város. És talán az egész világ.

Kimuli

Alkalmazhatatlanok az új tanügyi törvények, mert késik a másodlagos szabályozás

Továbbra is káosz uralkodik az oktatásban

Az oktatási törvények majdnem minden cikkelyéhez kapcsolódik egy módszertan vagy egy eljárás, ami nélkül gyakorlatilag működésképtelenek. Bár a két jogszabályt tavaly július elején kihirdette az államfő, nagyon kevés másodlagos törvénykezést adtak ki, még a minisztérium által kiadott ütemterv alapján több tucat miniszteri rendelet, kormányhatározat késik, melyek épp a végrehajtást kellene hogy szavatolják. A jogszabályba foglalt határidők alapján ezek egy része már tavaly novemberben, aztán további 25 január 1-jéig kellett volna hogy hatályba lépjen, de ez nem történt meg. A kormány most arra készül, hogy sürgősségi rendelettel ez év szeptember 1-jére tolja ki a határidőket. A lapunknak nyilatkozó

Szinte bármire keresnek választ a jogszabályban, azzal végződik, hogy azt tovább kellene szabályozni. „Ez átláthatatlanná, és alkalmazhatatlanná teszi a törvényt” – összegezte a főtanfelügyelő.

szakértők szerint az alkalmazási módszertanokon elbukhat az oktatási törvényekben megkeretezett reform, ám a késések a jelenlegi munkát is megnehezítik.

Közel háromszáz másodlagos törvénykezést kellene kidolgozni egy év alatt, betartva a jogszabályban leszögezett ütemtervet, de ezekből csak néhányat véglegesített a minisztérium – mondta el megkeresésünkre Kiss Imre. A Kovászna megyei főtanfelügyelő rámutatott, az oktatási törvények majdnem minden cikkelyéhez kapcsolódik egy módszertan, egy eljárás, egy rendelet,

melyek nélkül gyakorlatilag jogszabályok működésképtelenek. Szinte bármire keresnek választ a jogszabályban, azzal végződik, hogy azt tovább kellene szabályozni. „Ez átláthatatlanná, és alkalmazhatatlanná teszi a törvényt” – összegezte a főtanfelügyelő. Ebben a helyzetben nehéz eldönteni, hogy a régi vagy az új törvény alapján dolgozzanak, folyamatosan tanulmányozniuk kell a kivételeket, vagy hogy éppen mely cikkelyek nincsenek még „beüzemelve”, melyeket halasztották. Eleve már a jogszabály végén van egy felsorolás, hogy melyik cikkely, mikortól lép életbe. „Fennáll a veszélye, hogy mivel ezek a módszertanok, a másodlagos, kiegészítő szabályozások késnek, végül halmozódnak, egymásra csúsznak, gyakorlatilag használhatatlanná válik a teljes jogszabály” – taglalta Kiss Imre.

Arra is kitért, hogy a közoktatást szabályozó új törvény eleve új intézményekről beszél, a tanfelügyelőségek helyett főigazgatóságok szerepelnek benne, de ez utóbbiakat végül még nem hozták létre.

Részlegesen, valójában pontszerűen alkalmazzák az új jogszabályt, a régi törvényből is érvényes a rendelkezések egy része, és várják, hogy jelenjenek meg a másodlagos szabályozások.

Nehéz helyzetet teremtett mindez, hiszen a változás, a reform, amit az új törvény ígér, várat magára, sokatmondó az a tény, hogy 2025. szeptember 1-ig tolták ki a intézmények átszervezését, addig még másfél év van hátra. Kiss Imre hangsúlyozta, a törvény sok eleme költségvetés-, pénzügyi. Meglátása szerint összefüggésben áll ezzel, hogy mit léptetnek életbe, azokat a programokat, rendelkezéseket valószínűleg halasztják, melyekhez nem tudnak pénzügyi forrásokat rendelni. Eddig a melegebéd-programmal léptek, az megjelent a január 16-i Hivatalos Közlönyben, így már nemcsak 450, hanem ezer iskola vesz részt abban. Ennél viszont

bonyolult a gyakorlatba ültetés, a közbeszerzés kiírása, lebonyolítása, majd az étkeztetés megszervezése, és minél később indul be a gyakorlatban, annál kevesebb pénzbe kerül az államnak.

A kulcs a másodlagos törvénykezés és a pénz

Az új törvény sikere a másodlagos törvénykezésen és az anyagi ráfordításon múlik, szögezte le Ferencz-Salamon Alpár, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ) szakmai alnöke.

Rámutatott, továbbra is érzékelhető a közoktatásban a mentalitásbeli „egy helyben toporgás”, a változásnak egyelőre még semmi nyoma nem látható,

Részlegesen, valójában pontszerűen alkalmazzák az új jogszabályt, a régi törvényből is érvényes a rendelkezések egy része, és várják, hogy jelenjenek meg a másodlagos szabályozások.

de még nincs elkészve semmi, amennyi-be valaki előáll egy koherens közoktatás-politikai intézkedéssorozattal.

„A közoktatás helyzete nem fog egyik napról a másikra változni, különösen nem várható ez egy választási évben” – szögezte le az oktatási szakértő. Hozzátette, a választási évben talán jobb is, ha nem gyorsul fel a folyamat, mintsem az a tartalom, a minőség, a kiszámíthatóság rovására menjen.

Nem lehet és nem kell mindezt siettetni, de azért már kellene látszódnának a változás kézzel fogható nyomai, hogy milyen irányba indul el. Még korai, hogy kézzelfogható eredményei legyenek a törvény alkalmazásának, de a folyamatok

elindítása szintjén mostanáig már több nyoma kellett volna megmutatkozzon, részletezte Ferencz Salamon Alpár.

Nem elég megemelni a pedagógusok fizetését, európai uniós alapokból fejleszteni az oktatás eszköztárát, oktatáspolitikai elkötelezettségre van szükség ahhoz, hogy egy tényleges reform egy szakértői bázis megteremtésével elkezdődjön, olyan szakértőkkel, akik majd a továbbiakban a motorjai tudnak lenni a változásoknak és fejlesztésnek.

A pedagógusok képzésére kellene hangsúlyt fektetni

A csíkszeredai Apáczai Csere János Pedagógusok Háza vezetője elmondta, a pedagógusok beralapú motivációja egy fontos komponens, de nem elegendő, mint ahogy az sem, hogy ha csak európai forrásokból próbáljuk korszerűsíteni a közoktatást.

„Nem elég, hogy sok millió euró uniós pénzt lehet a közoktatásra fordítani, megemelték a pedagógusok bérét. Alapvető, alapos reformra van szükség, amelyre elkerülhetetlen az anyagi ráfordítás. Régi intézményrendszer, régi szemléle-

legyen a prioritás, hiszen a képzett szakértők tudnak majd új nemzeti alaptantervet, új tananyagokat előállítani, másrészt az általuk kiképzett pedagógusok fogják mindezt a gyakorlatban alkalmazni, és mindennek következménye lehet a változás. Ha létezik egy koncepció, akkor intézkedések sorozatával, pénzt rááldozva kell a humán erőforrást az új pedagógiai, nevelési eszmék alapján képezni.

Az országos helyreállítási tervben (PNRR) számos program van, de ezek többsége eszköztárfejlesztés-centrikus, de nincs hozzárendelt továbbképzés. „Egy iskolát felszerelhetünk okoskijelzőkkel, 3D-s nyomtatókkal, lézervágókkal, laboratóriumokkal, az nem érvényesül, és a közoktatás egészére nem

Szakértők szerint az alkalmazási módszertanokon elbukhat az oktatási törvényekben megkeretezett reform, ám a késések a jelenlegi munkát is megnehezítik.

lesz akkora hatással, ha a pedagógust nem képezik ki ugyanolyan odafigyeléssel, anyagi ráfordítással” – taglalta az RMPSZ szakmai alelnöke. Leszögezte, tapasztalata szerint a döntéshozók még mindig nem érzik, hogy legalább ugyanakkora erőráfordításra van szükség humán erőforrás-képzés tekintetében, mint az eszközfejlesztésben.

Halasztják a határidőket, marad a káosz

Az új oktatási törvények végrehajtásáról szóló 25 miniszteri rendelet és kormányrendelet kellett volna hatályba lépjen 2024. január 1-jéig. Több mint húsz esetben ez nem történt meg, mutat rá elemzésében az Edupedu oktatási portál. Ezek között van például a pedagógiai középiskolákra vonatkozó rendelet és a tanulmányi dokumentumok új formájának szabályozása.

A 2023/198-as-as és a 2023/199-es oktatási törvények több rendelkezésének végrehajtására január 1-jei határidőt szabott meg az oktatási minisztérium miniszteri rendelettel. Vagyis a szaktárca

a saját törvényeit szegi meg. Tíz jogszabály az egyetem előtti oktatásra, 15 pedig az egyetemi oktatásra vonatkozik – derül ki az Edupedu által szemlézett miniszteri rendeletről, amely jóváhagyja azokat a határidőket, amelyeken belül az új oktatási törvényeket követő összes jogszabályt el kell fogadni.

December 8-án közel 40 olyan miniszteri rendelet és kormányhatározat volt, amely december 1-jén még nem lépett hatályba. November 1-jén pedig 16 normatív szabályozásnak kellett volna hatályba lépnie az egyetem előtti oktatásról szóló törvény végrehajtásáról. Ezek közül november első napján esedékesek voltak a jelenlegi tanfelügyelőségek helyett alakuló megyei oktatási igazgatóságoknak és a közoktatás minőségét biztosító ügynökség (ARACIP) megyei irodáinak működési szabályzatai, de egyiket sem hagyták jóvá.

A tervek szerint az oktatási minisztérium módosítani fogja a 2023. augusztus 31-i 6072. számú, az országos, egyetem

Vagyis a szaktárca a saját törvényeit szegi meg. Tíz jogszabály az egyetem előtti oktatásra, 15 pedig az egyetemi oktatásra vonatkozik – derül ki az Edupedu által szemlézett miniszteri rendeletről, amely jóváhagyja azokat a határidőket, amelyeken belül az új oktatási törvényeket követő összes jogszabályt el kell fogadni.

tű tankönyvkiadás, tananyagfejlesztés nem fogja elhozni azt a várt változást, amit a törvény előrevetít” – összegezte a szakértő. Egyrészt még a könnyen hozzáférhető, meghívásos pályázatok sem küszöbölik ki a versenyhelyzetet, nem teremtenek méltányos körülményeket a közoktatás korszerűsítésére, hiszen vannak tanintézetek, melyek pályáznak, és vannak, melyek nem.

Másrészt Ferencz Salamon Alpár úgy látja, a humán erőforrás képzése kellene

előtti és felsőoktatási rendszerre alkalmazandó átmeneti intézkedések jóváhagyásáról szóló rendeletét, konkrétan azt, amely az oktatási törvényeket követő jogszabályok hatályba lépésének hivatalos határidejét tartalmazza.

BÍRÓ BLANKA

blanka@slagerradio.ro

Továbbra is döcög a román nyelv tanulása

Székelyföldön, illetve magyar többségű településeken nehezebben tanulnak meg a fiatalok románul. Még azok is nehezen boldogulnak az állam nyelvével, akik sikeresen érettségiztek, és egyetemre járnak, vagy már az egyetemi diplomát is megszerezték. Mi az oka ennek – kérdeztük több érintettől is.

Annak ellenére, hogy túl vannak a sikeres érettségi vizsgán, mégsem boldogulnak a román nyelvvel, ha egy hivatalba kell menni, kérvényt kell megfogalmazni, nyelvi nehézségek akadályozzák a sikeres ügyintézt. A Marosvásárhelyen élő 40 éves Botond elmondta, azért sikerült az érettségije, mert „bevágta” a románleckét, -tételeket. De a rendőr ha megszólítja, ha az adóhivatalban vagy az útlevélosztályon van dolga, nem megy a román nyelv. „Zavar, hogy ennyire nem tudok, de az iskola után magyar egyetemet végeztem,

zavarba jön, ha kell kérni valamit” – mondja Anna, a kétgyerekes édesanya, akinek nagyobbik gyereke hatodik osztályos, szorgalmas, lelkiismeretes, de mégis „döcög” a románnyelv-tudása. Pedig az angollal jól boldogul, ha külföldön érdeklődni kell, hogy merre van egy múzeum, gátlás nélkül megkérdezi, vagy étteremben a pincérnek is elmondja, mit szeretne enni.

Mivel az iskolában csak a tankönyvből tanulnak, és abból kell teljesíteniük, nincs lehetőségük gyakorolni, hiába a jó jegy, az kint az életben semmit nem jelent. „Arról nem is szólva, hogy nagyon sok az elmélet, nyelvtani szerkezeteket, archaizmusokat, olyan irodalmi kifejezéseket, elemzéseket tanulnak, aminek a hétköznapi életben nem veszik hasznát” – magyarázza egy másik anyuka, aki annak ellenére, hogy gyermekei a nemzeti kisebbségeknek írt román tankönyvből tanulnak, csalódott és kiábrándult, mert látja a „sok fölösleges kínlódást”. Véleménye szerint azért megy jobban az angol, mert reális dolgokat, a hétköznapi élethez szükséges tudnivalókat tanulnak.

programokat szervezni, színházba vagy bábszínházba menni, mesedélutánon, szerepjátékokkal szórakozni” – magyarázza a tanárnő. Úgy véli, ha minél több szót, kifejezést tud egy gyerek, annál jobban tud társalogni. Csakhogy ma nem tanulják meg az ismeretlen szavakat, nincs szószedetük a gyerekeknek, ugyanis beszéd közben, gyakorlással „kell” elsajátítaniuk azt, amit nem tudnak. Pedig azt, amit nem ért, nem tudja elsajátítani, főleg, ha nem is gyakorolja, mert nincs arra lehetősége.

Míg a magyar nyelvben a szavaknak nincsen nemük, a románban arra is kell figyelnie a tanulónak, hogy pontosan egyeztesse a főnevek, jelzők, végződések nemeit.

„A román az a nyelv, amelyet itt, Romániában, még Marosvásárhelyen is mindennap lehetne gyakorolni. Mondhatjuk, hogy van gyakorlási lehetőség, csak meg kell keresni” – mondja Márta, aki szerint „ingeny van, ott van akár az utcán előttünk, csak élni kell vele.”

magyar cégnél dolgozom, és egyáltalán nem gyakorolom a román nyelvet” – magyarázta a férfi, aki szeretné elkerülni, hogy gyermekei is ebbe a csapdába kerüljenek.

Fölösleges kínlódás nulla eredménnyel

A tömbmagyar közösségben élő gyerekeknek az iskola az egyedüli lehetőség a nyelvtanulásra. Csakhogy az iskolában hiába teljesítenek jól, ha az életben nem tudnak boldogulni. „Mindennap megtanuljuk a leckét, leírjuk a házi feladatot, az iskolában jó jegyeket kap, de ha elküldöm vásárolni, akkor olyan boltba megy, ahol nem kell megszólalni, mert

Hiányzó kapcsolat a két közösség között

Nem járnak román közösségbe a magyar gyerekek, tehát nincs ahol gyakorolniuk a nyelvet. De nem hallgatnak román mesét, vagy nem néznek román rajzfilmet sem, pedig az sokat segítené – magyarázza az okát a gyakorlati nyelvtudás hiányának Magyar Anna, aki szerint a közös programok jót tennének a magyar gyerekek nyelvtanulásának. „Nincs kapcsolat a két közösség között, mindkettő, a román és a magyar is elzárkózik, nem is próbál valamilyen hidat létesíteni, közös

Életszerű párbeszéd

A cserealji református egyházközség támogatásával Magyar Anna évekig ingyen tanította a kisebb és nagyobb gyerekeket román nyelvre. Társalogtak, hétköznapi kifejezéseket, párbeszédet folytattak, olyan kifejezéseket tanultak, amelyek a mindennapi beszédből nem hiányozhatnak. Játékosan, türelemmel foglalkozott a tanítványaival, akárcsak most a II. Rákóczi Ferenc Római Katolikus Gimnázium kisiskolásaival. „A lekéből kiemeljük a fontosabb szavakat, és azokkal új mondatokat alkotunk. Van

fűzetük, amibe beleírják az ismeretlen szavakat, amiket elmagyarázok nekik, és amelyeket különböző életszerű párbeszédekben, szerepjátékokban használnak. Nagyon élvezik ezt a módját a nyelvtanulásnak” – osztotta meg a módszerét a pedagógus, hangsúlyozva, hogy közös foglalkozásokra van szükség, közös programokra, hogy gyakorolhassák a románt.

Délutáni románóra

Vannak szülők, akik délutáni románóra járatják a gyerekeiket, ami részben jó, de abból a szempontból nem, hogy továbbra sem egy közösségben gyakorol a gyerek, hanem egy tanártól tanul, akárcsak az iskolában. „Házi feladatot kapok, itthon megoldom, majd a tanárnő ellenőrzi, aztán újabb leckét veszünk fel” – magyarázza Annabella, az ötödik osztályos kislány, aki heti két órát tölt román tanárnál. Az édesanyja szerint „jól tanul”, de az élő beszéd-től még mindig „távol áll” a gyereke. „A lépcsőházban lakó román gyerekek megpróbáltak egyszer barátkozni velem, de ő zavarba jött, szégyellte, hogy

bízzanak önmagukban, nem féljenek a kudarctól. „Ez néha ez erőfeszítéssel jár, de meg kell küzdeni vele” – mondta az édesanya.

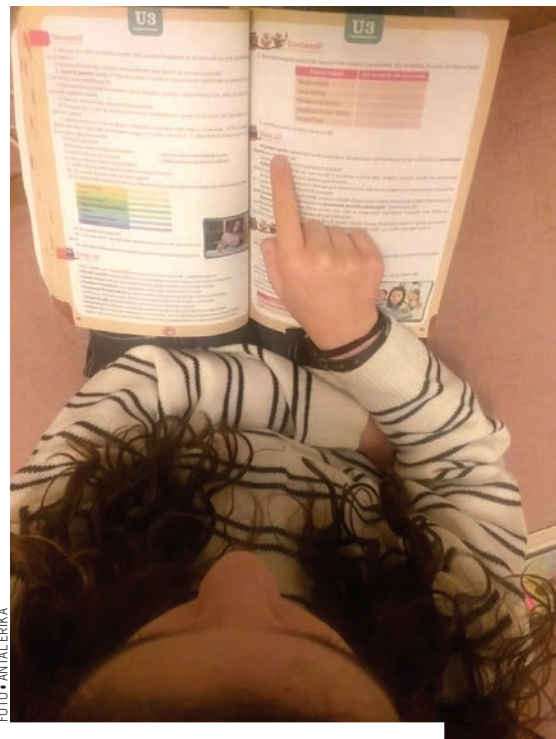
Elengedhetetlen a román nyelv ismerete

A Marosvásárhelyen tanuló székelyföldi egyetemi hallgatók is belátják, hogy nehézséget okoz számukra a hiányos románnyelv-tudás. Azok sem beszélnek a románt jól, akikről pedig ez elvárható lenne, akik vegyes etnikumú környezetben éltek. „Sokáig meg sem mertem szólalni, ha az utcán, vagy a tömbházban románul szóltak hozzám. Aztán egyszer a szüleim vettek nekem egy kutyát. Mindennap legalább kétszer kivittem sétálni. Jöttek a velem egykorú gyerekek vagy mások, kutyasétáltató felnőttek, és kérdeztek mindenfélét, dicsérték a kutyust. Így lassan-lassan kezdtem feloldódni, és legalább a kutyás témákban megszólaltam” – idézi fel Ági a gyerekkorát, azt, hogy a kutyájának köszönheti, hogy valamilyen nyire is sikerült megtanulnia az állam nyelvét. Mert a román nyelv ismerete elengedhetetlen – ezzel valamennyien egyet is értenek. A hivatalos ügyeket nehezen lehetne románnyelv-tudás nélkül elintézni, de az is frusztráló, ha az ember a szomszédjával nem tud két szót szólni – fogalmazták meg többen is a véleményüket, azt, hogy nem kellene kifogásokat keresni, hanem igenis, neki kell állni, és bármilyen nehéz is az elején, de meg kell tanulni a románt. „Itt akarok élni, itt keresek munkahelyet magamnak, itt a családom, a barátaim, tehát soha nem terveztem elmenni ebből az országból. Akkor meg elengedhetetlen a román nyelv ismerete” – tette hozzá Ági.

Mindennap van gyakorlási lehetőség

A magyar gyerekek számára azért is nehéz megtanulni a román nyelvet, mert a kiejtés mellett a nyelvtani szabályok is sokban különböznek, például a nemek használata is gondot okoz, ezt külön el kell sajátítaniuk. Míg a magyar nyelvben a szavaknak nincsen nemük, a románban arra is kell figyelnie a tanulónak, hogy pontosan egyeztesse a főnevek, jelzők, végződések nemeit. „Általában nem javítjuk ki

a gyereket, ha románul beszél, hagyjuk, hogy mondja, ahogy tudja, hiszen örvendünk, hogy használja a tudását, még ha sokszor nyelvtanilag helytelenül is” – magyarázta Márta, aki pedagógus férjével együtt nagy figyelmet fordít arra, hogy soha ne szégyenítsék meg a gyereket, ne nevéssék ki. Inkább megpróbálják finoman irányítani, ta-

„Hiába a jó jegy, az kint az életben semmit nem jelent”

nítani, nem folyamatosan kijavítani, igazítani, mert akkor elveszik a kedvét a nyelvtanulástól és gyakorlástól. Fontosnak tartják, hogy bátorítsák, biztassák, hozzásegítsék ahhoz, hogy sikerélménye legyen, merjen megszólalni, hogy bízzon önmagában a gyerek. „A román az a nyelv, amelyet itt, Romániában, még Marosvásárhelyen is mindennap lehetne gyakorolni. Mondhatjuk, hogy van gyakorlási lehetőség, csak meg kell keresni” – mondja Márta, aki szerint „ingyen van, ott van akár az utcán előttünk, csak élni kell vele”.

A hivatalos ügyeket nehezen lehetne románnyelv-tudás nélkül elintézni, de az is frusztráló, ha az ember a szomszédjával nem tud két szót szólni – fogalmazták meg többen is a véleményüket, azt, hogy nem kellene kifogásokat keresni, hanem igenis neki kell állni, és bármilyen nehéz is az elején, de meg kell tanulni a románt.

nem tud beszélni, és félt, hogy kikapják” – idézte fel azt, hogy ha volna is kivel beszélgetni, ott a gátlás, ami nem hagyja, hogy megszólaljon. Így viszont, akárcsak az iskolainak, a délutáni pluszórának sincs kézzelfogható eredménye. Arra kellene elsősorban megtanítani a gyermekeket, hogy jól, vagy rosszul, de merjenek megszólalni,

ANTAL ERIKA

antalerika@yahoo.com

Nálunk is „kizöldülhetnek” a dolgozatok?

A világon vannak államok, ahol a dolgozatjavító pedagógusoknak már jó másfél évtizede megtiltották a piros színű toll használatát. Léteznek olyan országok, ahol csak javasolják valamelyik „lágyabb” szín használatát, például a rózsaszínét vagy a zöldét. Magyarországon is egy ideje a zöld hódít. Nálunk is történtek kezdeményezések a színváltásra, azonban nehézkesnek bizonyul az átállás, amelynek lényegét, a pszichológusokkal ellentétben, sokan vitathatónak tartják.

A piros szín agresszív; a piros tollal javított házi feladat vagy dolgozat a gyermek lelkébe gázol; a bekarikázott hibák láttán a diák könnyen feladhatja; a bepírosított oldal demoralizáló, megalázó – ilyen és ehhez hasonló érvek mentén számos országban, törvénnyel

A piros szín agresszív; a piros tollal javított házi feladat vagy dolgozat a gyermek lelkébe gázol; a bekarikázott hibák láttán a diák könnyen feladhatja; a bepírosított oldal demoralizáló, megalázó – ilyen és ehhez hasonló érvek mentén számos országban, törvénnyel vagy mindössze ajánlással arra próbálják rávenni a pedagógusokat, hogy ne a pirosat használják javító színeként.

vagy mindössze ajánlással, arra próbálják rávenni a pedagógusokat, hogy ne a pirosat használják javító színeként. Nálunk is akad, aki „zöldre váltott”, a tanítók, tanárok többsége azonban nem lát semmi kivetnivalót abban, ha a leginkább szembeötlő piros színnel hívja fel a diák figyelmét a munkájában ejtett hibára. Az érintettek egyrészt a bevett szokásra hivatkoznak, másrészt úgy vélik, amíg senkit, se tanulót, se szülőt

nem zavar a piros golyóstoll használata, csupán az új irányzat kedvéért nem fognak lemondani róla. Mert különben sem a szín dönt – állítják.

A hibákat láttatni kell

„A hibáinkból tudunk tanulni” – vallja Szászrégen egyik, magyar tagozattal is rendelkező legjobb általános iskolájában, a Petru Maiorban történelmet és társadalomtudományt oktató Nagy F. Attila. Nem rejti véka alá, hogy mindmáig használja a piros írószert. Mi több, a javított dolgozatok végére rendszeresen bejegyzéseket ír az észrevételeiről, javaslatairól. Mert azt senki nem várhatja el tőle, hogy több tíz tanuló munkájára emlékezzen. Oláh Zita éppen előkészítő kiscikkel foglalkozik a marossárpataki Adorjáni Károly Általános Iskolában. A középkorú tanítónő nem látja értelmét a színváltásnak, mint ahogyan annak sem, hogy ne javítson bele az elemisek munkájába. „A gyermek tanulni jár iskolába, olykor meg a hibáiból tanul. Azokra meg rá kell mutatni. Tehetném zöld színnel is, de nem értem, mitől lenne az úgy jobb?” – teszi fel a költői kérdést a Marosvásárhelyen élő pedagógus.

Bár fiatal, és tudja, hogy egyesek szerint a piros szín agresszivitást sugall, Kovács-Szabó Hajnalka is a „régí gárdához tartozónak” érzi magát. A vajdakamarási tanítónő úgy érzi, hiába váltana színt, a gyermek füzetében a hiba attól még hiba maradna. „Sokkal fontosabbnak tartom, hogy miután kijavítottam a házi feladatot, magyarázzam is el a gyermeknek, hogy hol és mit tévedett” – mondja a jelenleg

előkészítőket és második osztályosokat oktató Kolozs megyei tanítónő.

Nem a szín a lényeg, hanem az hogy miként használjuk!

„Ha behunyam a szemem, most is látom magam előtt amint kislányként kinyitottam a kijavított füzetem... Ha piros volt benne több is, rögtön becsuktam, arcom

„Miközben én szedelőzködöm, aki akar, mielőtt kilepne az osztályteremből, kis ikont rajzolhat a tábla sarkába. Én nem nézek oda, hogy még csak véletlenül se befolyásoljam a diák döntését. De így tartom jónak, hogy kölcsönösen értékeljük egymás munkáját” – mondja Antal Levente.

elpirult...” – idézi fel elemista kori emlékeit a piros színű írószer használatáról Gyarmati Harmat Katalin. Mint mondja, az osztály egyik éltanulójaként olyankor általában a szégyenérzet környékezte a tanító néni és a társak előtt. Azóta felnőtt, és a pedagógusi pályát választotta. „Tanítóként számos gyerek személyiségéhez próbáltam hozzátenni valami maradandót. Megtanítottam nekik, hogy tévedni emberi dolog, nem szégyellni kell, hanem törekedni

kijavítani azokat a hibákat. Előkészítő osztályban piros radírozható tollal szemeckéket rajzoltam oda, ahol hiba volt, miután javították, az »eltűnt«. Most első osztályban tanulunk írni, pirossal bekarikázom a helyesen, szépen írt betűket, jelezvén, hogy ilyeneket szeretnék látni” – nyújt betekintést munkájában a marosvásárhelyi 20-as számú általános iskola tanítónője. Gyarmati Harmat Katalin úgy gondolja, nem feltétlenül a szín a fontos, inkább az, ahogyan a pedagógus használja. „Próbáljunk építő módon jelezni a gyerek felé, motiválni őt, éreztetni vele, hogy bízunk benne és a jobb teljesítményében” – javasolja. Ő maga a szöveges értékelés végére egy kis piros szívecskét szokott rajzolni. Ha a kisdíák még nem is tud olvasni, megérzi, hogy oktatója bízik benne. Attól függetlenül, hogy milyen színű javítóeszközt használ.

Egyetemet alapított, de zöldet még nem „pipált”

A kézdialbisi születésű Hollanda Dénes Brassóban járta ki az iskolát, itt tanult szakmát, majd végzett egyetemet; előbb a Cenk alatti város egyetemén oktatott, majd Marosvásárhelyen folytatta. Az ő nevéhez fűződik a Sapientia alapítása, amelyet 2000 és 2009 között dékánként irányított. Nyolcvanöt esztendő, de eddig még nem szembesült azzal, hogy bárki számára is sértő lett volna a piros szín használata. „Nekem teljesen természetes volt, hogy a dolgozatainkat pirossal javították, majd oktatókként mi is ugyanúgy korrigáltuk. Brassóban a tanáraink annak idején nagyon szigorúak voltak, de nem rosszindulatúak. A világért meg nem bántottak volna! Arra figyeltek a leginkább, hogy ékes anyanyelvünkbe ne keverjünk idegen szavakat” – emlékszik vissza az egyetemi professzor, aki az EMTE marosvásárhelyi karának egyik legmelegebb szívű oktatója hírében állt. Még úgy is, hogy ma sem lát semmiféle kivetnivalót a piros szín használatával kapcsolatosan.

Van, aki zöldre váltott

Nem mindenki ragaszkodik a berögződött szokásokhoz. Antal Levente, Maros megye másfél évvel ezelőtt kinevezett főtanfelügyelő-helyettese már évekel ezelőtt pirosról zöldre tért át. Nem

vitatja, hogy melyik a legelterjedtebb megkülönböztető szín, viszont úgy érzi, hogy a zöld kevésbé sokkoló. Azt állítja, hogy a haladó gondolkodású pályatársai közül aránylag sokan váltottak. A föld-

„Miközben én szedelőzködöm, aki akar, mielőtt kilépne az osztályteremből, kis ikont rajzolhat a tábla sarkába. Én nem nézek oda, hogy még csak véletlenül se befolyásoljam a diák döntését. De így

Milyen színnel javítson a tanár? Nálunk is történtek kezdeményezések a színváltásra, azonban nehézkesnek bizonyul az átállás, amelynek lényegét, a pszichológusokkal ellentétben, sokan vitathatónak tartják

Gyarmati Harmat Katalin úgy gondolja, nem feltétlenül a szín a fontos, inkább az, ahogyan a pedagógus használja. „Próbáljunk építő módon jelezni a gyerek felé, motiválni őt, éreztetni vele, hogy bízunk benne és a jobb teljesítményében” – javasolja.

rajz szakos tanár – aki a gergyesszegi Teleki Domokos Általános Iskola címzetes oktatója – azt is hozzáteszi, hogy nemcsak ő értékeli a diákok munkáját, hanem az osztályból szünetre kilépő tanulóknak is megadja az esélyt, hogy a lefolyt óráról nyilvánítsanak véleményt.

tartom jónak, hogy kölcsönösen értékeljük egymás munkáját” – mondja Antal Levente.

Az érem másik színe

Ovidiu Pânișoară egyetemi tanár egy rendkívül érdekes dologra hívja fel a figyelmet. Mégpedig arra, hogy a piros szín használata által a javító tanár a megszokottnál agresszívebb magatartást tanúsít. Hogy elméletéről meggyőzze a pedagógusokat, a bukaresti professzor a következőket javasolja az oktatóknak: javítsák ki a dolgozatokat piros színű írószerrel, majd tegyék félre; egy idő után vegyék elő, és korrigálják újra zölddel. „Vessék össze, és látják, hogy kisebb osztályzást adtak akkor, amikor piros írószert használtak” – állítja a Bukaresti Egyetem 50 éves oktatója.

SZUCHER ERVIN

juventus.kronika@gmail.com

Beilleszkedni is tanítanak a játszóházak

A népi gyermekjátékok többek között szabálytiszteltre és -követésre, türelemre, kitartásra nevelnek Szabó Kinga szerint. A kolozsvári gyermekek körében Kingricaként ismert játszóházvezető zenés-kézműves foglalkozásairól, ezek személyiségfejlesztő hatásáról beszélt.

A *Magyar néprajzi lexikon*ban szereplő egyes feltételezések szerint a birtokadományozásokban szereplő igric szó arra vall, hogy eleinte a királyi udvar megbecsült énekesei lehettek, foglalkozásnévként azonban csak a 15. századtól szerepel, és jelentése ekkor inkább már zenész, mulattató. Napjainkban a kolozsvári gyermekek körében is ismert lehet ez a kifejezés, ugyanis Kingrica (Kinga igric) egyszemélyes, vándorló játszóházként oda megy foglalkozást tartani, énekelni, játszani a gyermekekkel, ahová hívják. Tematikus tevékenységei gyermekdalokból, mondókákból, játékokból épülnek fel, igény szerint kézimunka-foglalkozásokat is tart, illetve a tevékenységekbe be is építheti azokat.

Játszóházvezetői tevékenysége az Életfa Családsegítő Egyesületnél, a Bóbita játszóházzal kezdődött, majd a Györkös Mányi Albert Emlékház

Szabó Kinga: „A kézműves technikákkal való ismerkedés nagy kedvenc még a népi játékokon kívül”

JelesNapTár című gyermekprogramjával folytatódott, amelynek keretében az ötletgazdával, az intézmény vezetőjével, Kós Katalinnal, illetve Cserey Both Zsuzsa néprajzkutatóval, kézművessel

együtt tartják a foglalkozásokat. Heti rendszerességgel óvodákban is tart zenés játszóházat, iskolai osztályokba is meghívják. Jó ideje a Napsugár és Szivárvány gyermeklapokkal is

Játék közben a gyermek megtanul kapcsolatokat kialakítani

Minden játék kétféle hatással van az egyénre. Egyrészt, hogy hogyan hat az emberre. Ezt nevezzük pszichológiai, lélektani szerepnek, másrészt pedig, hogy hogyan hat a társadalmi kapcsolatokra – ez a társadalmi szerep – olvasható Vargáné Bella Tünde magyarországi furulyatanár, zeneóvodai foglalkozásvezető szakmai honlapján [<https://vbtzeneovi.hu>].

A lélektani hatással már csecsemőkorban találkozunk a gyermek, amikor ringató dalokat énekelve altatják, cirógatják az arcát, tenyérsimogatókat játszanak vele, ujjait számolgatják vagy lovagoltatják. Ezekkel a játékokkal a gyermek megismeri testrészeit, azok egymáshoz való viszonyait, és megtanulja koordinálni. Ezt nevezzük testsémának.

Az énekes ölbeli játékok a test megismerése mellett zenei élményt is nyújtanak. A kis hangterjedelmű és rövid dallamú énekek elvarázsolják a kisbabát. A hangokat figyelve ellazulnak és megnyugtatják őket.

A kisgyermekek, amikor járni tanulnak, felfedezik a külvilágot és a természet élővilágát. Énekelnek a napnak, esőnek; hívogatják a csigát, gólyát, lepkét; megismerkednek anyagokkal, mint például homokkal, virágokkal, fával, agyaggal. A mondókákat és dalokat énekelve fejlődik szókincsük, anyanyelvük. A homokvárépítés és gyermekláncokszorú-készítés közben pedig egyszerre fejlődik finommotorikájuk (testük apróbb testrészeinek a finom, koordinált mozgása) és taktilis érzékelésük (tapintás). A természet nyújtotta anyagokból tudnak készíteni saját játékszereket:

együttműködik, gyermekeknek és pedagógusoknak tart foglalkozásokat. A Planetarium Kids családi központba havonta egyszer várja Kingrica dalolós játszótáza az érdeklődőket, gyermekeket, felnőtteket egyaránt. Az Erdélyi Hagyományok Háza rendezvényeibe, gyermekprogramjaiba szintén Cserey Both Zsuzsa kolléganőjével együtt kapcsolódtak be külső munkatársként. És persze vannak még a kisebb-nagyobb rendezvények, ahol előfordulhat foglalkozásvezetőként. „Azt el kell mondanom, hogy nem kizárólag népi játszótáza ezek mindegyike, azaz, nemcsak a népi gyermekjátékokat igyekszem népszerűsíteni, viszont ezek kiemelt szerepet kapnak foglalkozásaim megtervezésekor. Azt tapasztalom, hogy kevés népi játékot ismernek manapság, de aki belekóstol, annak tetszik, szívesen játszik, aki megérzi az ízt, zamatát. A kézimunka-foglalkozások, a kézműves technikákkal való ismerkedés nagy kedvenc még a népi játékokon kívül” – fogalmazott Szabó Kinga.

Arra a kérdésünkre, hogy ebben az egyre inkább digitalizálódó és képernyőközpontú világban melyik az a korosztály, amelynek a figyelmét még meg lehet ragadni, illetve fenntartani ilyen jellegű játékokkal, azt válaszolta, az óvodások nagyon fogékonyak, a kisiskolásokat már egy fokkal nehezebb mederbe terelni, igazi kihívás a gimnazisták, licisták korosztálya, de nem lehetetlen a hozzájuk vezető utat megtalálni.

Kingrica kiemelte, a népi mondóka, illetve gyermekjáték, a népdal,

A népi gyermekjátékok többek között szabálytiszteltre és -követésre, türelemre, kitartásra nevelnek

népmese, a kézzel végzett tevékenység mind hozzájárul a gyermeket körülvevő világ megismeréséhez, és a gyermek személyiségfejlődéséhez. Rámutatott, a népi gyermekjátékok többek között szabálytiszteltre és -követésre, türelemre, kitartásra nevelnek, játék közben és játék által tapasztalja, tanulja meg a gyermek, hogy hogyan viszonyuljon a társaihoz, hogyan illeszkedjen be egy közösségbe. A népi gyermekjátékokhoz változatos mozgásformák kapcsolódnak, legtöbbször énekek kísérik, összetett tevékenységet végeznek a résztvevők. A játszótáza-vezető szerint a kézműves technikákkal való

foglalkozás szintén nagyban hozzájárul például a figyelem, türelem, kitartás fejlődéséhez.

Szabó Kinga ugyanakkor ajánlja az érdeklődő kincses városi családoknak többek között az Erdélyi Hagyományok Háza kolozsvári rendezvényeit, a JelesNapTár találkozóit, valamint Planetarium Kids központ családi délutánjait.

BEDE LAURA

bede_laura@yahoo.com

fűzfásip, csuhébaba, bogáncsból készített asztal. Egyes játékok elkészítését sokat kell gyakorolni, nem biztos, hogy sikerül elsőre elkészíteni. Azonban kitartóan próbálkozni kell. Ezzel fejlődik a türelmük és kitartásuk, a feladatot megoldva pedig kialakul önértékelésük. Ha valami nem sikerül a gyermeknek, de másban van sikerélménye, azzal már az egészséges önbizalma fejlődik.

A játék társadalmi szerepe: a gyermek legelső közössége a család, ahol megtanulja az egymáshoz való alkalmazkodást, illetve az együttélés szabályait. A játék is erről szól, csak ott már a társakhoz kell alkalmazkodni és a játék szabályát kell betartani (szabálytudat). Ezek a közösségi viselkedés fontos elemei. A játék szabálykövetése a gyermekekben csak 5-6 éves korban alakul ki. Addig szívesebben játszanak egyedül vagy egymás mellett.

Játék közben a gyermek megtanul kapcsolatokat kialakítani társaival, vagyis a játék segít a társadalomba való beilleszkedésben (szocializálódik). 3 éves korig általában az egy helyen lakók alkotnak csoportokat, majd ezeket felváltja az óvodai és iskolai csoportok (csoporttudat kialakulása). Minden csoportban kialakulnak egyszerűbb vagy bonyolultabb hierarchiák, vagyis valaki irányító szerepet tölt be, míg más inkább engedelmeskebb szerepet. A lényeg, hogy a gyerek megtanulja elhelyezni magát ebben a fontosságban. A népi játékok csiszolják a gyerek jellemét, hogy toleráns legyen, illetve, hogy ne legyen se visszahúzó, se agresszív. A közös játék által pedig megtanulják, hogy céljaik eléréséhez fontos a csapatmunka.

Lezárult a többállomásos Bolyai János- emlékkiállítás erdélyi útja

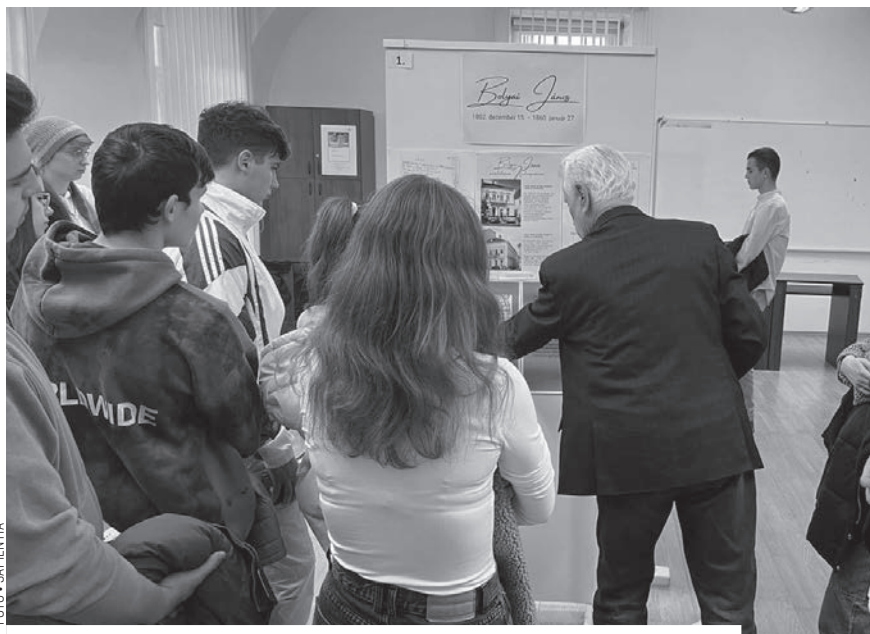
„Semmiből egy új, más világot teremtettem”

Utolsó erdélyi állomásán, Szovátán is bemutatkozott a közönségnek januárban a Bolyai János- emlékkiállítás. A szovátai Domokos Kázmér Óvoda, Gimnázium és Szakközépiskola dísztermében is megtekinthették az érdeklődők január első felében a Bolyai János matematikus életének emléket állító tárlatot, melynek anyagát Kása Zoltán informatikus, a Sapiientia EMTE emeritus professzora gyűjtötte össze. A kiállítást 2023 utolsó két hónapjában többek közt Temesváron, Kolozsváron, Marosvásárhelyen, Csíkszeredában is láthatták az érdeklődők. Az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság javaslatá-

1823-ban Bolyai János az úgynevezett temesvári levelében értesítette édesapját egy új geometriai rendszer kidolgozásáról: „Semmiből egy új, más világot teremtettem.”

ra a 2023-as esztendő az UNESCO Bolyai emlékének nyilvánította Bolyai János (1802–1860) híres „temesvári levelének” 200. évfordulójára, a nemeuklideszi geometria felfedezésére emlékezve. 1823-ban Bolyai János az úgynevezett temesvári levelében értesítette édesapját egy új geometriai rendszer kidolgozásáról: „Semmiből egy új, más világot teremtettem.” Bolyai János a nemeuklideszi geometria felfedezésével hozzájárult a tér felfogásának megváltozásához, megnyitotta a kaput a huszadik század fizikai elméletei számára, mely jelentős mértékben járult hozzá világképünk átalakulásához és a modern matematika 19–20. századi fejlődéséhez.

A tárlat dokumentumok és kiadványok révén mutatta be a világhírű

FOTÓ • SAPIENTIA

Korabeli dokumentumok másolatai, a két Bolyai munkásságáról megjelent több tucat kiadvány a tárlaton

erdélyi magyar matematikus munkásságát. A híres temesvári levélben a matematikus egy új geometriai rendszer, a nemeuklideszi geometria kidolgozásáról írt apjának, Bolyai Farkasnak. A Kása Zoltán által összeállított, „Semmiből egy új, más világot teremtettem” című tárlat korabeli dokumentumok másolatai, a két Bolyai munkásságáról megjelent több tucat kiadvány révén mutatta be a két tudós kolozsvári és marosvásárhelyi életét, tudományos tevékenységét. Az egyetemi tanár elmondta: Bolyai Jánosnak kétezer éves feladatot sikerült megoldani, de mellette katona és tehetséges hegedűs is volt. Kása Zoltán rámutatott, Bolyai zsenialitását bizonyítja, hogy amikor jelentkezett egyetemre, egyből harmadévre vették fel. „Mikor apjának megírta kutatási témáját, a területet sokat kutató Bolyai Farkas arra intette, hogy azon az úton ne menj, és fia valóban más utat választott” – idézte az egyetemi oktatót az MTI. Kása emlékeztetett arra, hogy a párhuzamossági axiómát ugyanabban az

időben Nyikolaj Ivanovics Lobacsevszkij orosz matematikus is kutatta, mindkettőjüket a nemeuklideszi geometria megteremtőjeként ismerik el. „Ma már Bolyai–Lebocsevszkij-geometriaként említik a legtöbb helyen” – mondta Kása Zoltán. A kiállításon látható dokumentumok között a Bolyai János halálhírét és a nekrológot közlő Kolozsvári Közlöny korabeli lapszámainak másolata is látható volt, ahogy a tudós haláláról beszámoló szolgáló levele is. A Bolyai János haláláról német, magyar és román nyelven íródott hivatali bejegyzés másolata, valamint Bolyai Farkas házassági levelének másolata is megtekinthető volt a tárlaton, amelyen a többi között japán nyelvű kiadvány is szerepelt. Kása Zoltán elmondta: sokan úgy tartják, keveset tudunk Bolyai Jánosról, de ez szerencsére nem így van, a digitális könyvtárakban számos, a korabeli erdélyi sajtóban megjelent hír, írás olvasható róla.

ÖSSZEFOGLALÓ az

Viselkedés viselkedést szül – a kiközösítéstől a verekedésig (2.)

A számos formában megnyilvánuló bántalmazás – azaz bullying – témáját megközelítő írásunk előző részét novemberi lapszámunkban közzétettük. Most a befejező részt olvashatják lapunk hasábjain.

Fontos, hogy az úgynevezett bullyinggal ne csak egyéni, hanem közösségi problémaként foglalkozzunk, ne csak a bántalmazóra és/vagy a bántalmazottra gondoljunk, hiszen ez az egész közösséget érinti, mindenkinek szüksége van a felnőttek segítségére ebben a helyzetben. Érdemes ilyenkor az iskola- vagy óvodapszichológust is bevonni a dologba, illetve olyan szakembert, aki jártas a témában, pedagógusként az ő segítségüket kérni, hogyan érdemes a helyzetet osztály/csoport szinten kezelni. Felnőttként azzal is fontos tisztában lennünk, hogy hajlamosak vagyunk a bántalmazásra a gyerek tudatos viselkedéseként gondolni, amely így bennünk is indulatokat kelthet. Ez a viselkedés inkább jelzés a gyerek részéről, hogy valami baj van, így ennek megfelelően kell hozzá viszonyulni. Emellett pedig prevencióként szolgál, ha a gyerekeknek általánosságban kicsi koruktól kezdve azt tanítjuk, hogy joguk van magukat megvédeni, és a piszkálást, székálást más esetben sem lehet elnézni. Az esetleges bullyinggal fontos foglalkozni, segíteni a gyerekünknek feldolgozni, mert komoly sérüléseket ejthet az önbecsülésén, önértékelésén. Ha ezt nem tesszük rendbe nála, az hosszú távon meghatározhatja személyiségfejlődését, az önmagáról kialakított képét, a saját magába vetett hitét – tette hozzá –, és azt, hogyan lesz képes megoldani különböző nehéz helyzeteket, kríziseket. Ha nem talál megfelelő válasza a környezet részéről a rendszeres agresszív viselkedés, sokkal nagyobb eséllyel válik a későbbiekben bántalmazóvá, elkövetővé az illető, aki ellen pedig az erőszak irányul, áldozattá. Ha a felnőttek figyelmen kívül hagyják, esetleg elbagatellizálják, illetve ha a többi jelen lévő gyerek pozitívan reagál rá – például kineveti az áldozatot

– akkor az elkövető viselkedése megerősítést nyer. Így pedig nem fogja érteni, hogy amit tesz, az rossz, sőt akár máskor is hasonlóan fog cselekedni. És hogy mit tehet a szülő? Fontos kérdés, miként ismerhetjük fel, ha gyermekünk esetleg bullying áldozatává vált. A szakértők szerint figyelmeztető jel lehet, ha a gyerekek egyszer csak nincs kedve oviba menni – pedig addig szeretett járni –, ha zárkózottabbá, lehangoltabbá, szorongóbbá, esetleg ingerlékenyebbé válik: ilyen esetben érdemes alaposan körbejárni, hogy mi lehet a háttérben. Ha a gye-

Ha nem talál megfelelő válasza a környezet részéről a rendszeres agresszív viselkedés, sokkal nagyobb eséllyel válik a későbbiekben bántalmazóvá, elkövetővé az illető, aki ellen pedig az erőszak irányul, áldozattá.

rek arról panaszkodik, hogy bántják őt az oviban, figyeljünk oda rá, beszéljünk arról, hogy ez pontosan hogyan történik, és ha bebizonyosodik, hogy nem egyszeri vagy véletlen esetről van szó, akkor mindenképp beszéljünk az óvónókkal és törekedjünk arra, hogy együttműködve velük megoldjuk a helyzetet – javasolta a gyermekpszichológus.

Fontos ugyanis, hogy az óvónók nélkül kevésbé lehet sikeres a beavatkozás, hiszen itt nem pusztán egyéni helyzetről van szó, hanem ez a közösség problémája is, csoportszinten kell foglalkozni vele.

Ha csak annyi történik, hogy a gyermekünket ellátjuk tanácsokkal, azzal kapcsolatban, hogyan reagáljon, hogyan védje meg magát, és esetleg ő még ezt sikeresen alkalmazni is tudja – fogalmaz a szakember –, könnyen lehet, hogy a

bántalmazó viselkedésű gyerek ezután új célpontot keres, tehát a jelenség a közösségben megmarad.

Azt sem egyszerű elfogadni, ha a gyermekünk az, aki hajlamos a bántó viselkedésre, ha ő az, aki egy vagy akár több társával viselkedik ilyen módon. Ennek intő jele lehet, ha a gyerekekre jellemző a durva játék, beszéd, a kegyetlenkedés (például más élőlényekkel), illetve ha kortárs kapcsolataiban erőszakosan próbál irányító szerephez jutni.

Ha a gyerekünk valóban bántalmazó viselkedésű, azt jó eséllyel előbb-utóbb valaki vissza fogja jelezni. Ilyenkor érdemes önvizsgálatot tartani, hogy szülőként ebben milyen szerepünk lehet és szükség esetén szakemberhez kell fordulni.

A mai generáció hajlamosabb az érzelmi zavarokra: magányra, depresszióra, dühre, féktelenségre, idegességre, szorongásra, indulatosságra, agresszióra. Szükség van tehát már születés után az érzelmi nevelésre: az önismeret, az önkontroll, az empátia, az odafigyelés a másikra, a konfliktuskezelés és az együttműködés elsajátítására, az indulataik kezelésére és érzelmeik kifejezésre juttatására egyaránt. Hasznosnak tartom a fejlődépszichológus szakemberek úgynevezett „közlekedési lámpa”-kontrollját:

PIROS: Állj! Higgadj le, gondolkodj, mielőtt lépnél!

SÁRGA: 1.Fogalmazd meg, mi a gond, és mit érzel! 2.Tűzz ki pozitív célt! 3.Találj ki több lehetséges megoldást! 4.Gondold végig a következményeket!

ZÖLD: Törekedj a legjobb terv megvalósítására!

A szerző a sepsiszentgyörgyi Kőrösi Csoma Sándor napköziotthon óvopedagógusa.

PÜNKÖSTI HAJNALKA

punkostih@yahoo.com

Szorongás az iskolában? ma már mindennapos

A gyermek napja nagy részét az iskolában tölti. Bizonyos mértékben szinte minden gyermek fél valamitől az iskolában. Nem mindegy azonban, milyen mértékben, milyen gyakran és hogyan tudja ezt kezelni. Azt szeretnénk, ha jól érezné magát, ám sokszor tapasztaljuk, hogy megijed, fél valamitől, vagy aggodalmaskodik valami miatt. Az iskolai szorongás ronthatja a gyermek teljesítményét, de sokszor addig nem is vesszük észre, illetve nem vesszük komolyan, míg nagyobb baj nem lesz belőle.

Sokféle szorongásfajta létezik, ezek közül az egyik az iskolai szorongás. Szülőként, pedagógusként sokszor tapasztaljuk, hogy gyermekünk, diákunk aggódik valami miatt. Félfelhet a dolgozatok, felelések előtt, retteghet attól, hogy meg kell szólalnia a többiek előtt, rossz jegyet kap. Netán mindent megtehet azért, hogy ne kelljen iskolába mennie. Általában a testi tünetekre figyelünk oda a leginkább. Az már ugyanis kétségbeesztő szokott lenni, ha a gyermeknek tartósan fáj a feje, vagy a gyomra az izgalom miatt, netán alvászavar jelentkezik nála.

Az iskolai szorongás a gyermeket facilitálhatja (ez az úgynevezett *facilitáló szorongás*), azaz jobb teljesítményre készítheti, ugyanakkor debilizálhatja is. Az úgynevezett *debilizáló szorongással* küzdő gyermek teljesítményhelyzetben leblokkol, nem tud megszólalni, vagy a felmérésben a tanultakat leírni. Annyira szorong, hogy semmi másra nem tud gondolni, csak arra, hogy ez neki nem fog sikerülni, vagy mit fognak szólni a szülei, ha rossz jegyet kap.

Egyik diákom, nevezzük most Tamásnak, mindent a legjobban szeretne kivitelezni, a maximális teljesítményt szeretné nyújtani mindenben. Jó, ha a gyerek motivált, tudja, hogy kitartással és kemény munkával a céljait elérheti, viszont van, amikor a székér megkezd a lovakat. Tamás előkészítő kora óta szorgalmas, kitartó, figyelmes és nagyon jó kognitív képességekkel rendelkezik. Megszokott tőle a jó teljesítmény. 2. osztályban a tananyag mennyisége, nehézsége növekedett, mégis mindig

FOTÓK • PIXABAY

Az már aggodalomra ad okot, ha a gyermeknek tartósan fáj a feje, vagy a gyomra az izgalom miatt, netán alvászavar jelentkezik nála

napirenden volt mindennel. Egy ideig. Egy idő után egyre inkább furcsábbnál furcsább jelek jelentkeztek: tördelte a kezét, izgett-mozgott, görcsösen fogta a ceruzát, ami miatt erős, szaggatott lett az írása, sokszor látható volt az arcán az aggodalom, esetleg csalódottság, szégyellte, ha valamit elhibázott. Amikor hangosan kellett az osztály előtt olvasson, először újra elhelyezkedett a széken, kezeit újra feltette a könyvre, majd hamar le is vette és tördelte. Szaggatottan olvasott, tévesztette a betűket, felcserélte a szótagokat, a szavak hangos kiejtésének közepette vette a levegőt. Sok szót újra és újra elolvasott, majd a végén kérdően nézett rám várva a visszajelzést. A diszlexia fogalma jutott sokszor az eszembe, viszont mindig rájöttem, hogy Tamás érti, sőt különösen

aprólékosan megérti a szövegek lényegét, cselekményét, ami képtelensége a diszlexia egyik fő jelének. Így tudtam, hogy valami más áll a háttérben. Kezdttem figyelni, hogy milyen jeleket mutat Tamás más tanulási helyzetekben. Azt vettem észre, hogy bár teljesítménye szinte minden helyzetben jó volt, mégis teljesen másképp viselkedett, mint a társai. Amikor az osztály előtt kellett beszéljen, kipirult, szaggatózva beszélt, javíttatta magát. Csoportmunkában aggodott azért, hogy minden feladatot helyesen tudnak-e kivitelezni, ezért hajlamosabb volt arra, hogy mindent magára vállaljon. Mintha azt érezte volna, hogy minden akkor sikerülhet jól, ha ő oldja meg a feladatokat, így elkerülve más hibázását. Úgy éreztem, hogy a szülőkkel való beszélgetés lesz az út folytatása.

Szerencsére Tamás szülei nyitottak, megértőek voltak. Megtudtam tőlük, hogy otthon Tamás folyékonyan olvas, amikor egyedül van, és azt hiszi, hogy senki nem hallja őt. Viszont amikor az édesanyja kérésére kell hangosan olvasnia, előjönnek az általam a szülőknek is felsorolt jelek. Ők is azt látták Tamáson, hogy mindenben a maximális teljesítményt szeretné nyújtani, holott soha nem szidták meg, ha nem teljesített maximálisan, nem is követelték meg tőle, hogy mindig topon legyen. A beszélgetés után szinte egyértelmű volt, hogy Tamás szorong, idegeskedik, ugyanis mindenben jó teljesítményt szeretne nyújtani, ezért fél, hogy elbukik.

Az általam megfigyelt jelek és a szülők meglátása által úgy döntöttük, hogy az iskolai fejlesztő pedagógus segítségét kérjük. Egy hosszabb felmérés után kiderült, hogy jól gondoltuk, valóban szorongás, stressz áll a háttérben, ami Tamás jó teljesítményének nem szab határt, viszont az idő múltán súlyosabb tünetek is jelentkezhetnek. Már csak az volt a kérdés, hogy én és a szülők együttesen hogyan segíthetünk Tamásnak leküzdeni a szorongást.

A szorongó gyermek agya folyamatosan szorongáskeltő gondolatokkal bombázza gazdáját, ez egy ördögi kör, melyből nagyon nehéz kiszállni, ezért egyértelmű volt, hogy a megoldást nem háríthatom csak a szülőkre, hanem én is aktívan részt kell hogy vegyek ebben a folyamatban. Sok-sok beszélgetés által, külső szakemberek segítségével egyértelművé vált, hogy az iskolai szorongásra a megoldás életmódbeli változtatás. Tamás szakemberhez kezdett járni, ahol stresszoldó stratégiákat, relaxációs technikákat tanult, elkezdett rendszeresen sportolni, ahol kikapcsolódhatott.

Ha életmódbeli változtatásokkal igyekszünk olyan élményeket biztosítani a gyermek számára, amiben felszabadultan, boldogan, felhőtlenül vehet részt, akkor ezzel azt üzenjük az agynak, hogy nem kell mindig készenlétben állni, lehet lazítani is. Ettől erősödik az önbizalma, pozitívabbá válik az énképe, és megtanul általa kikapcsolódni, feltöltődni. A hatékony szorongásoldás gyermekkorban nem csupán szakpszichológusi tanácsadásból áll. Legalább ilyen fontos az is, hogy a gyermek életében minimalizáljuk a stresszforrásokat,

és minél több olyan helyzetet biztosítsunk a számukra, amelyből töltekezhet, amelyben ellazulhat. A mindennapi iskolai életben elkezdtem figyelni arra, hogy Tamást is még többször dicsérjem, nyugtassam, valamint az osztályllyal együtt minél többször beszéljünk a stresszkezelésről, a nyugalomunk megtartásának lehetőségeiről.

Sokat segíthet a pozitív fegyelmezés, a szabályok logikus betartása, a barátságos visszajelzés, a megnyugtató környezet megteremtése

Nagyon fontos, hogy vegyük komolyan az iskolai szorongást, ne bagatelizáljuk, hanem ülünk le beszélgetni gyermekünkkel, hogy min lehetne változtatni szerinte, hogy jobb legyen! Szánjunk erre időt, töltsük vele szabadidőnket, játsszunk-beszélgessünk vele! Száz óra gyakorlás (veszekedéssel, noszogatóssal) sem pótol fél óra szülői szeretetet, figyelmet!

A gyermek megnyugszik, ha látja, hogy tudunk egy kicsit vele foglalkozni, hogy megértjük, milyen nehéz neki, és elmondjuk, annak idején bizony mi is sokat izgultunk. Elmondhatjuk, hogy nekünk mi segített átvészelni a nehezebb időszakokat, közösen megoldásokat, stresszkezelő technikákat próbálhatunk ki, esetleg mesék, történetek által beszélgethetünk a gyerekünkkel. Az iskola lejártával, a gyerekkel való találkozásokkor ne az legyen az első kérdésünk, hogy „Milyen jegyet kaptál?“, hanem érdeklődünk az érzései felől, hogyan érezte magát, kikkel játszott, ezzel is elkerülve azt, hogy egyből a

lehetséges stresszhelyzetekről beszéljünk.

Az iskolai mindennapokban nehézség az, hogy folyamatosak a követelmények, folyamatos az értékelés, minősítés, és a pedagógus figyelme nagyon sok gyerekre kell kihatson ugyanolyan mértékben. Az iskolai élet alapjait nem tudjuk megváltoztatni, viszont hogy mivel építke-

zünk az alapra, arra bizony nagy befolyásunk van. Pozitív fegyelmezéssel, a szabályok logikus betartásával, a barátságos visszajelzésekkel, a megnyugtató környezettel, a barátságos és segítő hangulattal az alapra sikeresen lehet építeni. Soha nem mindegy, hogy mi, pedagógusok egy dolgot hogyan közvetítünk a gyerek felé, ugyanis mindennek két oldala van. Lekezelően, megalázóan is pont annyi erőfeszítéssel közeledhetünk a gyerekek felé, mint szeretetteljesen, megértően. Ezen magatartások következménye nem mindegy, ugyanis a ma gyereke a jövő felnőttje, aki számára jelenleg minták vagyunk. A mintát pedig az életük során sokszor előveszik és továbbadják akár a saját gyerekeknek.

A szerző a székhelyudvarhelyi Orbán Balázs Általános iskola pedagógusa.

MIHÁLY GYOPÁR-
HENRIETTA
gyopar186@gmail.com

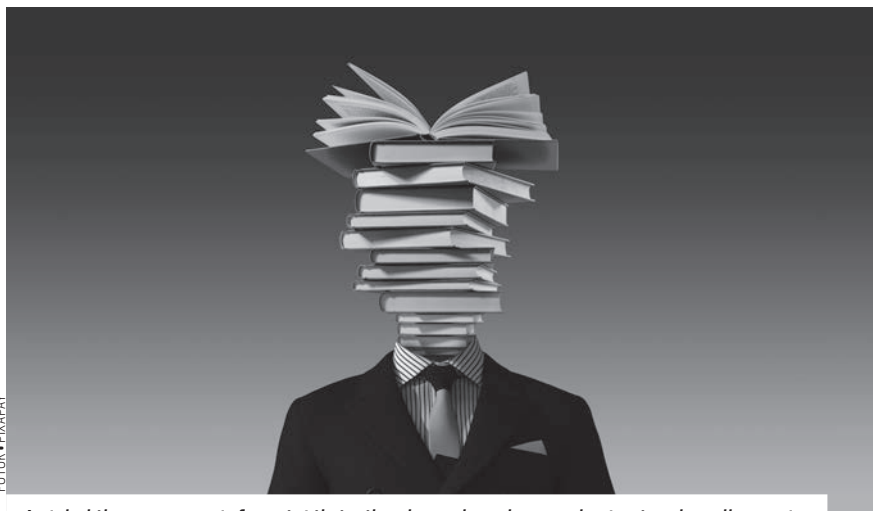
Barát vagy ellenség? Hol tartunk, hová tartunk?

A líceumi évek közel sem csak az érettségire való buzgó felkészülésről szólnak, hanem Maslow híres szükségletpiramisa harmadik szintjének beteljesüléséről is, mely az emberi, szociális kapcsolatokra, közösséghez való tartozásra és legfőképpen a barátságokra vonatkoznak.

Az iskolai életben a szociális interakciók osztálytársak és évfolyamtársak, illetve tanár és diák között szinte magától értetődően adóttak, mint ahogy a közösség is, amihez a tanuló tartozik. Ami viszont nem épp annyira evidens, az a barátság – nemcsak diák-diák, de tanár-diák között sem. A valódi barátságok létrehozása egyre nehezebbé vált, köszönhetően a közösségi oldalnak, és a kérdés, hogy a tanár egyáltalán lehet-e a diák barátja, igencsak vitatott. De mit jelent tulajdonképpen a barátság, és van-e bármilyen haszna, ha a diák barátként tekinthet a tanár-jára?

A barát a legegyszerűbb megfogalmazásban az az embertársunk, aki elfogad minket olyannak, amilyenek vagyunk. Olyan személy, akire számíthatunk a nehéz időkben, aki önzetlenül segít nekünk, és akiben megbízhatunk. A barátoknak rendkívüli szerepük van abban, hogy megtanuljunk kötődni olyan emberekhez is, akikhez nem fűz rokoni szál, ezáltal nyitottnak lennünk a világra, embertársainkra. Egy baráti kapcsolat fundamentuma az őszinteség, ami nélkül elképzelhetetlen a bizalom, avagy a másik emberbe való vetett hitünk.

Most pedig cseréljük ki a „barát” szót „tanár”-ra, és olvassuk újra a fenti szöveget. Távolról sem elképzelhetetlen vagy szürreális kép, hiszen egy tanár feladatköre korántsem csak a tananyag átadása. Ha csak annyi volna, akkor nem is volna szükség rá, hiszen az információkhoz napjainkban könnyebben hozzájuthatunk, mint eddig bármikor. Nem hiába vált közismertté Karl Menninger,

Az iskolában szerzett információk értéke eltörpül az olyan emberi erények mellett, mint az elfogadás, megértés, figyelem, bizalom, őszinteség és barátság

amerikai pszichiáter bölcs gondolata: a tanár személye fontosabb, mint az, amit tanít.

Evidencia, hogy a diák iskolával kapcsolatos érzelmei szorosan összefüggnek azzal a hangulattal, amit a tanórákon tapasztal, illetve számos kutatás bebizonyította már, hogy a pozitív tanár-diák kapcsolat milyen nagy mértékben befolyásolja a tanulmányi eredményeket is. Ennek a kapcsolatnak az alapja pedig nem sokban különbözik a baráti kapcsolattól. A tanár igen könnyen a diák ellenségévé válhat, ha a gyermek úgy érzi, nem fogadják el őt, nem veszik figyelembe, amit mond vagy érez, nem kap törődést, megértést és segítséget, érdemjegyeitől függetlenül. A hűvös, távolságtartó, a csak a leckéről beszélni tudó stílusú tanárt a diákok nem képesek barát kategóriába sorolni.

Értelemszerűen nem akkor lesz hatékony egy tanár-diák kapcsolat, ha tanárként „lebratyizunk” a tanulóval, sőt a tisztelet sem amiatt alakul ki egymás iránt, mert haverként kezelik egymást a felek. Pályakezdő tanároknál gyakori jelenség, hogy a megkedveltetés érdekében a tanár inkább cimborája, a tisztelet kivívásáért pedig túl szigorú

és érzéketlen ellensége lesz a diáknak, mintsem barátságos pedagógusa. Nem könnyű megtalálni azt az arany középút, aminek fókuszában nem is a a tanár mint barát, hanem inkább a barátságosság mint emberi erény szerepel.

Visszatérve Menningerhez, amire egy jó tanár-diák kapcsolat megvalósításához szükség van, az a barátságos pedagógusi hozzáállás. A barátságosságot alapvetően a kapcsolatok fenntartásának képességeként tartjuk számon és ez az a tulajdonság, amivel a tanár képes az osztálytermi hangulatot olyanra alakítani, amiben igazán hatékonyan működhetnek együtt a felek. A tanórai hangulat pedig jelentősen befolyásolja a diák tantárgy iránti szeretetét, s ezáltal a tantárggyal kapcsolatos eredményeit, teljesítményét is – azaz a tanuló minél inkább kedveli a tanárt, annál inkább igyekszik jól teljesíteni.

Legfőképp kamaszkorban figyelhető meg, mekkora jelentőséget tulajdonítanak a diákok a tanár személyének. Ha visszajelzést kérünk tőlük egy-egy tantárggyal kapcsolatban, az esetek többségében nem a tantárgyról, hanem magáról a tanár hozzáállásáról, személyiségéről, tulajdonságairól alkotnak

véleményt. Roppantul fontosnak tartják a kedvességet, a nyitottságot, a humort, az érdeklődést, a törődést, de javarészt a barátságosságot egy pedagógus esetében. A derűs, pozitív és jókedvű attitűd nyitja meg azokat a kapukat a diák előtt, melyeken keresztül bizalommal és legfőképpen bátorsággal fordulhat tanárához tanácsért, segítségért. Ezzel ellentétben viszont a negatív, görcsös, gyanakvó pedagógusi viselkedés bizalmatlanságot és ellenségességet sugároz a diákok felé, minek hatására irdatlan szakadék teremődik meg diák és tanár között. Ebben a szakadékban pedig a tanár személye ellenséggé válik, ahonnan igen nehéz kimászni a barátságosság zónájába, ahol megvalósítható lenne az ideális és hatékony, eredményes tanár-diák kapcsolat. A pedagógusi munka, egyike a legnehezebb, ugyanakkor legszebb szakmáknak, mert emberekkel foglalkozik. Szellemileg, érzelmileg illetve fizikálisan is megterhelő, ugyanakkor a felelősségvállalás és a becsületes munkába fektetett energia is igen magas szintű. Elkötelezettség, lelkiismeretesség és odaadás nélkül képtelenség, sőt felelőtlenység több évtizedig végezni ezt a munkát, mely valójában sosem volt igazán szakma, jóval inkább hivatás.

Bármilyen munkát is végezzen az ember, szüksége van visszacsatolásra afelől, hogy jól végzi-e a dolgát, vagy sem, van értelme, vagy nincsen annak, amit csinál. Egy tanár esetében ez az értelem pedig a jól ismert „csillogó diákszemekben” keresendő. A tanár a gyermek szemében kaphat értelmet és valódi visszajelzést a munkájára. Abban az osztályteremben, ahol nem csillognak a szemek, ott vegetálás folyik, robotmunka, pusztán információátadás és -átvétel mindenféle emberi tényező nélkül. Mint a sötét kenyér, ami sem tanárnak, sem diáknak nincsen ínyére főleg hosszú távon.

A jókedvű, derűs tanár önkéntelenül mosolyt csal az arcokra, kedvet csíhol a lelkekbe, „almát ejt a fejekre”. A diák kedve maga az üzemanyag, ami beindítja a kíváncsiságot, az érdeklődést, a képletesen fejre pottyantott alma pedig maga a humor, amitől a tanítás-tanulás folyamata egyszerű információátadás és -átvétel helyett élménnyé válik. Amit pedig élményként élünk át, arra bizony nem nehéz visszaemlékezni. Az

élményszerűen átélt tanulás képes kiragadni a diákot a hagyományos osztálytermi keretektől, felszabadultabbá, érdeklődőbbé, nyitottabbá téve őt.

Milyen is volna, ha mindez valóban igaz volna és az iskolai élet csupa móka és kacagás lenne, tele derűs és barátságos, csillogó szemű, kipihent diákokkal

A barátságos mosolynak elengedhetetlen tartozéka a nyitottság és az őszinteség, amely képes ledönteni az elsőre lebonthatatlanak tűnő falakat tanár és diák között.

és tanárokkal? Nyilván a valóságban megvalósítani mindezt nem egy pikk-pakk feladat csupán. Elképesztő háttér-munkát igényel intézményi és családi szinten az, hogy egy tanóra hatékony legyen a diák és a tanár szempontjából egyaránt. Rengeteg energiát és emberiséget igénylő feladat ez, ha igazán jól akarjuk végezni. A barátságossághoz nem elegendő, ha csak mosolyogva beszélünk, bízva abban, hogy így kedvesebbnek tűnünk, és jobban fognak kedvelni a diákok. A barátságos mosolynak elengedhetetlen tartozéka a nyitottság és az őszinteség, amely képes ledönteni az elsőre lebonthatatlanak tűnő falakat tanár és diák között. Az ilyen típusú falak azok, amelyek gátat vetnek a bizalom elé.

Pedagógusként irracionális elvárás lenne, ha azt szeretnénk: minden diákunk kedveljen, bízson bennünk és töretlen érdeklődéssel forduljon a tantárgyunk felé. Egy tanuló kedélyállapota és tanulás iránti motivációja nem csak az iskola falai közt történő eseményektől függ, ez tény. Ellenben már az is sikerélmény, ha némiképp képesek vagyunk – ha csak csekély mértékben is – pozitív hatást gyakorolni rá. Az

iskolába járás a gyermek feladata, és semmiképp sem szabadna kényszerűvé megélt, éveken át tartó programként szerepeljen a tudatában. Azok a gyerekek, akik ki nem állhatják az iskolát, gyakorlatilag semmi olyat nem találnak sem a helyszínben, sem a társaságban, ami őket boldoggá tenné, si-

kerélményről nem is beszélve. Ezzel ellentétben viszont azok a gyerekek, akik számára az iskolába járás örömet és elégedettséget okoz, teljesen más a helyzet. Ők nem azért szeretnek iskolába járni, mert ott hasznos információkhoz juthatnak, amiket majd a nagybetűs életben felhasználhatnak, hanem azért, mert jól érzik magukat abban a környezetben. Minden iskolában szerzett információ értéke eltörpül az olyan emberi erények mellett, mint az elfogadás, megértés, figyelem, bizalom, őszinteség és barátság. Az az iskola, ahol mindehhez hozzáférhet a tanuló, már nem iskola számára, hanem második otthon.

Tanárként úgy építhetjük fel a diákok bizalmához vezető hidakat, ha hivatásunkra nem áldozathozatalként tekintünk, hanem kiváltsággként. A pozitív szemléletmód és a barátságos hozzáállás a kulcsa annak, hogy változást tapasztalhassunk meg még a legreménytelenebb helyzetekben is.

MATEI LINDA

matei.linda@yahoo.com

Költözni gyermekkel

Ha tippelnem kellett volna 2023 elején, hogy melyek azok a váratlan változások, amelyek nagyon kevés eséllyel, de megtörténhetnek az év folyamán, valószínűleg nem a munkahely- és lakhelyváltásra böktem volna rá. Ráadásul a kettő egyidejűségére. Alig szoktam hozzá az előbbi újdonságaihoz, máris rám szakadt az utóbbi, hiszen nagyon szűk terminust kaptam az otthoncserénk lebonyolítására. Az emberek zöme, legyen bár távoli vagy közelebbi az illető, nem érti, hogy miért tud mindkettőben elsőrendű szempont lenni a gyermek. Az utóbbi időszakban szolgáltatott volna nagyon szívesen kéretlen jótanácsot, hogy általában fogal-

Ha nem lennék meggyőződve egy, a láthatatlanban lakozó, gondoskodó felsőbb hatalom, istenség létezéséről, akkor most alkalmam lett volna erről alaposan tudomást szerezni: ugyanis Brassóban lakást keresni decemberben olyan, mint egy varrótűt megtalálni egy jókora szalmakazalban.

ma sincs a keretekről, amelyekben egy szülő mozoghat. Hiába mondogattam, hogy „igen, én nagyon szívesen leszek akár utazó ügynök is, lakok vidáman jurtában, de értsd meg, hogy az én mozgásterem a gyermek függvénye”. Ebből arra a következtetésre jutottam, hogy az illetők jóléte gyermekként elég kevés-szer lehetett szempont a hozzátartozóknál, ha ennyire rá tudnak csodálkozni arra, hogy nekem sem munkahely,

Lea első rajza az új lakásban (10 percnyi ottlét után „keletkezett”)

sem pedig lakhatás tekintetében nem másodlagos az, hogyan érintik ezek a gyermekemet, akinek lelki üdvéről kutya kötelességem gondoskodni. Abszolút nem szeretném elemezgetni azt, hogy kit hogyan neveltek, milyen értékrend szerint, csupán azt kell itt megérteni, hogy az én szempontjaim mások, és kész... Sem a munkahelyváltás, sem pedig a más otthonba költözés nem annyira egyszerű, ha az embernek gyermeke van.

Nos, mindennek egyenes következményeként, amikor december elején megkaptam a tiszteletteljes „minél hamarabb” határidőt a költözésre, és amikor éppen csak szokogattuk Leával, hogy lesz egy kis változás a munkám lebonyolításában, amelybe majd beletartozik egy nap ingázás is Bukarest és Brassó között, rá kellett jönnöm, hogy nekem egyetlen lehetőségem van a gyermek számára kíméletesen lebonyolítani ezt az egész költözős történetet: karácsony és újév között, illetve új év első hetében. Mert ez az év egyetlen

olyan időszaka, amikor minden és mindenki leáll egy valamivel hosszabbacska időre, a gyermek is éppen vakációzik a nagyszülőknél, tehát kvázi szabadon tudok mozogni nagyobb bonyodalmak, költözéssel párhuzamos iskolai és munkahelyi feladatok labirintusszerű káosza nélkül (mert azok, akik a költözésem paramétereit meghatározták, nyilván azzal sem számoltak, hogy ezt csak vakációban lehet, illetve azzal, hogy a munkahelyemen már november végén közölnöm kellett decemberre, illetve a teljes 2024-es évre tervezett szabadságomat, és teljesen nyilvánvalóan ebbe nem tudtam beleszámolni egy későbbi pillanatban érkezett ultimátumot, mert ez nem épp így működik).

Ha nem lennék meggyőződve egy, a láthatatlanban lakozó, gondoskodó felsőbb hatalom, istenség létezéséről, akkor most alkalmam lett volna erről alaposan tudomást szerezni: ugyanis Brassóban lakást keresni decemberben olyan, mint egy varrótűt megtalálni egy jókora szalmakazalban. Hiszen

– az imént felvázolt gondolatmenet szerint haladva – mindenki akkor költözik el valahonnan és valahová, kihasználva az év pihenő „rését”: nagy a kereslet, szűkebb a kínálat, és az árak sem épp a legalacsonyabbak... És nekem ez mégis sikerült, összejött, sőt a lehető legjobb eredményt hozta. Nyilván valami transzcendens erő léphetett közbe, mert különben teljességgel lehetetlen lett volna ennyire méltányosan kikerülni egy ennyire előnytelennek és kilátástalannak tűnő helyzetből.

A lakáskeresés viszont egymásra tevődött a munkahelyi köteleességek teljesítésével, illetve a különböző karácsonyi ünnepélyekre való készülődéssel, úgyhogy december 24-én, amikor végre kiengedtem a nagy hajrá első gőzét, Lea hercegnős könyvének közös böngészése közben, ültömben elaludtam a kanapén... December 25-én pedig – kisebb családi perpatvar után, amelynek témája az „ünne meg nem szentelése” volt – már el is kezdhettem áthurcolni a csomagokat, persze csendben, mert mindenki éppen az ünnep nyugalmit fogyasztotta békésen. Úgyhogy nagyon büszke voltam magamra, amikor december 28-ára már annyira sikerült áthurcolkodnom egyedül (mert ünnepkor kinek a feng shuiját rontsam el azzal, hogy felkérem egy finom kis költőzésekére?!), hogy a gyermeket is el tudtam hozni az új lakásba, elkezdhattuk a beszoktatást. Ennek a célja az volt, hogy december 8-án már az „otthonából”, ne idegen helyről vigyem iskolába, alaposan megzavarva ezzel a tanulás folyamatát és családjunk alaphangulatát.

Amikor visszatekintek erre az időszakra, a hála és büszkeség valamiféle egyvelege önt el, hogy minden negatív előjel és nagyon szűk mozgástér ellenére sikerült kitartanom a szempontom mellett: megvolt az összes karácsonyi ünnepély, megvolt a gyermek nyugalma és ismerkedése az új otthonunkkal, ahol együtt is szilvesztereztünk, csupán kettesben, és most már annyira belaktuk a teret, hogy tudunk a külvilágra is figyelni.

Még volt egy Leára vonatkozó „költözős tanítás”, amelyről menet közben változott az álláspontom: vissza kell-e térnie az elhagyott otthonunkba, amely már nem tölti be az otthon funkcióját,

hiszen elhoztunk onnan mindent, ami arra emlékeztetett? Mivel kezdetben rosszul élte meg azt, hogy nem fogunk már ott lakni, ahol ő mindenhez hozzászokott, úgy gondoltam, hogy megkímélem a kvázi kiürített lakás látványától. Azonban időközben rájöttem, hogy ettől nem kell megvédenem, mert sokkal hasznosabb lesz hosszú távon, ha maga győződik meg arról, hogy az már nem

folyamatokba, megbízni az erőmben és meglátásaimban, ezekre támaszkodni akkor is, amikor nincs külső segítség, ha pedig mégis jön ez a fajta a segítség, akkor abban a konfigurációban is megtalálni, hogy mit, hová, hogyan, nem csinálni kázust abból, ha valami nem feltétlenül pont úgy sikeredik, stb.

Ha pedig osztogathatok valamiféle kéréstlen jótanácsot, nem személyeset,

Az Éj Hercegnője felszáll

nevezhető „otthonnak”, az pusztán egy lakás, amelyhez már nincs közünk. Nem marad azzal az illúzióval, hogy mi egy megszokott jó helyett választottuk ezt az idegen újat. És elvittem egy pakolós, takarítás alkalomra, ami igencsak jó „leckének” bizonyult, hiszen most már teljesen kibékült azzal, hogy az „új” immár „otthont” jelent, a „rég” pedig már nem látja el ezt a funkciót. Erre másképp nem tudtam volna rávezetni, csak úgy történhetett meg a felismerés, hogy látta a kiürített lakást, amelyben már nincsenek ott a játéka, kedvenc, ismerős tárgyai stb.

Magam is sokat tanultam magunkról az utóbbi két hétben: függetleníteni magamat mások szempontjaitól és megítélésétől, arra koncentrálni, hogy mi a fontos, mi a cél, és hogyan kell oda eljutni úgy, hogy nem bonyolódok bele szükségtelen gondolkodási és lelki

hanem úgy általában: a váratlan negatívumokkal úgy a legkönnyebb elbánni, ha rászánunk egy egész napot a helyzettel való megbarátkozásnak, további lépések kifundálásának, megtervezésének. Ja, és nagyon fontos tartanunk magunkat a kitűzött célhoz, főleg akkor, ha meg vagyunk győződve annak helyénvalóságáról. Én időközben sírtam egy-egy kiadósat, ezek után már megújult erővel tudtam a cél szolgálataiba állítani valamennyi rendelkezésemre álló erőforrásomat. A cél pedig Lea jóléte és lelki békéje volt. Továbbra is az. És abszolút nem érdekel, hogy erről a legfontosabb szempontomról ki mit gondol.

BARTHA RÉKA

bartha.reka.emese@gmail.com

Elítélték a pedagógusok és a diákok is a zaklatással vádolt tanárt

A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége határozottan elítéli az abúzus, erőszak, zaklatás vagy bántalmazás bármilyen fajtáját. A szervezet a diáklányaival visszaélő csíkszeredai pedagógus ügyében foglalt állást.

Az Átlátszó Erdély portálon 2023 novemberének végén megjelent kétrészes cikksorozatban kilenc, névtelenül nyilatkozó lány feltárta, hogy Orbán Zsolt, a gimnázium történelemtanára, volt csíkszeredai önkormányzati képviselő húsz éven át szexuálisan és érzelmileg visszaélt a diákjaival. A pedagógus augusztustól már nem tanára a Márton Áron Főgimnáziumnak, munkaszerződését kérésére felfüggesztették, és november elején lemondott RMDSZ-es városi tanácsosi mandátumáról is. A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ) december 11-én a sajtónak elküldött közleményében tudatta, hogy a szervezet országos elnöksége december 9-ei ülésén határozat született a témában, és megfogalmazták álláspontjukat „a romániai magyar médiában jelzett iskolai abúzhelyzetet vagy más iskolai konfliktusokat illetően”.

Az RMPSZ közölte, szakmai szervezetként programjaival támogatja a pedagógusokat abban, hogy felkészültek legyenek a konfliktus- és bántalmazásmegelőzés, -kezelés terén, hogy tanulóiuk körében ilyen jellegű prevenció-s-tudatosító munkát végezzenek, illetve képzésekkel szorgalmazzák a pedagógusok önismeretének mélyítését, a segítői attitűd kialakítását. „Szövetségünk a médiában jelzett eset következetes, pártatlan és alapos kivizsgálását, szükség esetén az igazságszolgáltatás eszközeinek határozott alkalmazását várja el a felelős hatóságoktól” – olvasható az RMPSZ állásfoglalásában, amely hangsúlyozza: a szervezet határozottan elítéli az

abúzus, az erőszak, a zaklatás vagy a bántalmazás bármilyen fajtáját.

A pedagógusszövetség leszögezte: elhatárolódik minden olyan – a diákokat vagy az iskola alkalmazottait érintő – magatartástól, amellyel a diákok és/vagy a pedagógusok jogait, testi, szellemi, lelki biztonságát, egészségét, jólétét veszélyeztetik. „Úgy gondoljuk, hogy tantestületeink, tanintézményvezetőink hangsúlyos feladata, hogy olyan iskolai szervezeti kultúrát ala-

„Minden egyes helyzetben, amikor pedagógusi minőségeden túl privát üzenetet küldtél, hozzáértél, érzelmi és testi kapcsolatot létesítettél diáklányokkal, te voltál a tanár, te voltál a felnőtt, te voltál az, akinek minden kétséget kizáróan meg kellett volna húzni a határokat.”

kítsanak ki és tartsanak fenn, amely a diákok, a pedagógusok, a szülők és az iskolafenntartók határozott nevelési értékrendjén, és közösségépítő szándékán alapszik. Ugyanakkor fontosnak látjuk, hogy minden szempontból biztonságos iskolai környezetet biztosítsanak” – alapította meg az RMPSZ. Hozzátette, a szövetség támogatja a csíkszeredai Márton Áron Főgimnázium tantestületét abban, hogy a kialakult helyzetet szakértők segítségével kiértékelje, feldolgozza, kezelési módszereit elsjátítsa, az iskolaközösség összetartását erősítse. Az RMPSZ közölte, felkarolta és finanszírozta a csíkszeredai polgármesteri hivatal azon kezdeményezését, hogy egy resztoratív támogatói kör

induljon el, amelynek első foglalkozása a decemberben már le is zajlott.

A Hargita megyei rendőr-főkapitányság 2023. november 28-án bejelentette, hogy vizsgálatot indítottak Orbán Zsolt pedagógusnak, volt RMDSZ-es városi tanácsosnak az ügyében a vele szemben megfogalmazott vádak ügyében, miszerint szexuálisan visszaélt több diákjával. A rendőrség közleménye szerint az ügyészség irányítása alatt zajló nyomozás célja „a teljes tényállás” feltárása. György Géza, a tanintézet igazgatója korábban úgy nyilatkozott, hogy 2018-as kinevezésétől mostanáig nem volt tudomása a sajtóban megjelent esetekről, és a gimnázium vezetésének sem jelentette senki a feltételezett szexuális visszaéléseket. Orbán Zsolt – akit 2023 nyarán több egykori tanítványa közös levélben kereste meg és szembesítette korábbi tetteivel – az Átlátszó Erdély megkeresésére csak azokat a kihasználásokat ismerte el, ahol viszonya diákjaival nyilvánossá vált. Azt állítja, csak nagykorú diákokkal volt kapcsolata, miután már elvégezték a középiskolát. Ennek ellenére a volt diákok levelében a következők szerepelnek: „Társadalmi felelősségünk tudatában és lelkiismeretünk szerint elhatárolódunk tőled, Orbán Zsolt, és attól ahogyan többszörösen visszaéltél a tanári pozícióddal hosszú éveken keresztül. A megkapó, engedékeny tanár bácsi szerepet felhasználva számos érzelmileg és értelmileg fejlődésben lévő fiatal integritását tudatosan sértetted (...) Minden egyes helyzetben, amikor pedagógusi minőségeden túl privát üzenetet küldtél, hozzáértél, érzelmi és testi kapcsolatot létesítettél diáklányokkal, te voltál a tanár, te voltál a felnőtt, te voltál az, akinek minden kétséget kizáróan meg kellett volna húzni a határokat.”

B. L. J.

Diákokkal is megismertetik az egykori máramarosi zsidók történetét

Máramaros megyei iskolákban is bemutatja a környéken élt zsidók történetét a Nagybányán működő Asociația Maramureș Heritage (máramarosi zsidó örökség) elnevezésű civil szervezet. Az egyesület vezetője, Cotos Robert úgy nyilatkozott, hogy több projekten

vagy a haláltáborokat, a háborút túlélő helyi magyar zsidókról is közléses fényképeket. A két világháború között készült portrék mellett háromnyelvű – román, magyar, angol – ismertetőt mutatnak be az egykori zsidóságról, a gyűjteményt tárlat keretében is is-

Nagybányán, majd nyolc hónapon keresztül Nagyváradon. „Az egész projekt azért is fontos, mert nem nagyon beszéltek eddig a környékbeli zsidóságról, holott fontos szerepet töltek be a közösség életében. Igyekezünk új perspektívát, nagyobb hangsúlyt adni a

Bârdfalván (Berbești, Máramaros megye) élt zsidók. A településen 1910-ben több mint félezer zsidó élt, ma már egy sem

Az 1930-ban a Máramaros megyei Domokoson született született Markovits Herman 1944-ben hunyt el az auschwitz-birkenai táborban

keresztül ismertetik meg az ifjúsággal is a ma már elenyésző, a két világháború között még jelentős számú zsidóság történetét. Arról is beszélt, hogy a jelenlegi izraeli háborús helyzet miatt még aktuálisabb felhívni a figyelmet az antiszemitizmus veszélyeire. Máramaros kultúrája fejlődéséhez nagymértékben hozzájárult a helyi zsidóság, amely ma már elenyésző létszámú: a legfrissebb népszámlálási adatok szerint mindössze 52-en vallották magukat zsidó nemzetiségűnek a megyében. Az egyesület több, a zsidó kultúra, az egykori máramarosi zsidóság megismertetését célzó projektet működtet: például a holokausztban elpusztult,

mertették, valamint elérhető honlapjukon. Cotos Robert azt mondta, nem jó, ha a nagyközönség azt gondolja, hogy Máramaros pusztán a jellegzetes kapukat, fatemplomokat és népi kalapokat jelenti. „A helyi zsidóságról is meg kell emlékeznünk, hiszen szerves részét képezték a környék kultúrájának, számos művész, iparos, kultúremler volt köztük” – mutatott rá az egyesület vezetője. Két projektet is megvalósítottak, az egyik a Szomszédaim, a zsidók című, amely a holokausztban elpusztult, máramarosi születésű zsidók portréját és rövid élettörténetét ismerteti kiállítás és honlap formájában. A tárlat egy éven keresztül volt látható

témának. Tanulni kell a múltból, hogy ne történjenek meg újból olyan szörnyűségek, mint a második világháború idején” – szögezte le Cotos Robert. Azt is elmondta, 80 év elteltével egyre nehezebb feltérképezni az egyes élettörténeteket, de céljuk bemutatni azt, ami még tudható. A portrégyűjteményben látható személyek közt vannak gyerekek is: például az 1930-ban a Máramaros megyei Domokoson született Markovits Herman, aki 1944-ben hunyt el az auschwitz-birkenai táborban.

ÖSSZEFOGLALÓ

Két diák vesztette életét a székelyudvarhelyi kollégiumomlásban

A marosvásárhelyi orvosok minden tőlük telhetőt megtettek, de nem sikerült megmenteni a székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium részben leomlott diákotthonának súlyos sérüléseket szenvedett áldozatát. A tizedikes B. Orsolya három hetet mély altatásban volt a sürgősségi klinikai kórházban, a december 18-i szerencsétlenség során egy másik diák, a farkaslaki S. Dávid a helyszínen életét vesztette.

Elhunyt január 9-én a székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium részben leomlott diákotthonának súlyos sérüléseket szenvedett, Marosvásárhelyen ápolat áldozata, akinek állapota a december 18-i szerencsétlenség óta válságos volt. A Segesvár melletti Fehéregyházán élő, a székelyudvarhelyi gimnázium bentlakásában lakó B. Orsolya volt az egyik áldozat, akit kihoztak az összedőlt épület romjai alól.

A Segesvár melletti Fehéregyházán élő, a székelyudvarhelyi gimnázium bentlakásában lakó B. Orsolya volt az egyik áldozat, akit kihoztak az összedőlt épület romjai alól. Szívleállással és gerincsérüléssel emelték ki a romok alól, majd mentőautóval szállították Marosvásárhelyre.

let romjai alól. Szívleállással és gerincsérüléssel emelték ki a romok alól, majd mentőautóval szállították Marosvásárhelyre, a sürgősségi klinikai kórházba, ahol mély altatásban, gépek tartották életben – olvasható az erdélyi magyar sajtóban.

A székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium kétszintes diákotthonának megközelítőleg harmada 2023. december 18-án dőlt össze, miután az épület külső fala, amely mellett két méter mély vízelvezető árkot ástak, leomlott.

Az udvarhelyi gimnázium bentlakásán felújítási munkálatokat végző cég tulajdonosa ellen december 20-án büntetőeljárást indítottak

A romok négy 15 és 17 év közötti diákot temettek maguk alá: a földszinten lakó 17 éves farkaslaki S. Dávid a helyszínen életét vesztette, az emeleti szoba romjai alól kimentett három lány közül pedig kettő könnyebben megsérült, a harmadik a súlyos sérülésekkel kezelt, majd elhunyt B. Orsolya volt.

A gimnázium bentlakásán felújítási munkálatokat végző cég tulajdonosa ellen december 20-án büntetőeljárást indítottak, és hatósági felügyelet alá helyezték. Az ügyészség gondatlanságból elkövetett emberölés, illetve sérülésokozás gyanújával folytat büntetőeljárást László Szilveszter Sándor, a Láreno-Fa Kft. egyedüli tulajdonosa és ügyvezetője ellen, az ő cége csatornázási munkát végzett a diákotthonnál, és ennek keretében ásta ki az árkot az épület fala mellett.

A Gyulafehérvári Római Katolikus Érsekség ugyanakkor a rendőrségi

kihallgatást követően kívánta közzétenni a székelyudvarhelyi tragédiával kapcsolatos állásfoglalását, de mivel azt egy későbbi időpontra halasztották, már december 22-én nyilvánosságra hozta azt. Mint ismert, a december 18-án részben összeomlott kollégium – a szintén 1949-ban államosított két székelyudvarhelyi iskolaépülettel együtt – 2004-ben került vissza a Gyulafehérvári Római Katolikus Főegyházmegye tulajdonába, és azóta az épületegyüttest oktatási célokra a város önkormányzata bérli. A katolikus érsekség ismertetése szerint a két iskolaépület felújítása után, 2022 februárjában megújította a szerződést a projektmenedzserrel, hogy ő megtehesse a szükséges lépéseket a most összedőlt bentlakás épületének felújítására és környékének rendezésére. Az erre vonatkozó dokumentáció tartalmaz többek között 2023 augusztusában

elvégzett geotechnikai tanulmányt, egy több mint 100 oldalas műszaki szakértői tanulmányt a bentlakás épületéről, amely szeptemberben készült, továbbá régészeti felügyeletre 2023 szeptemberében megkötött szerződést is. „A dokumentáció műszaki értelmezése nem az Érsekség illetékessége, viszont laikus számára is világos, hogy részletes szeizmológiai felmérés is készült, amely nem állapított meg strukturális vagy szerkezeti problémákat. Az

A székely anyavárosban január 8-án elkezdődtek a részben leomlott diákotthon állagmegőrzési munkái. A sürgősségi beavatkozással megbízott cég elkezdte az ingatlan mellett kiásott árok betemetését.

épület RsIII-as szeizmikus kategóriába nyert besorolást, és a szakemberek mindössze csak kisebb beavatkozások végzését javasolták” – szerepel a Gyulafehérvári Római Katolikus Érsekség állásfoglalásában. Ligia Deca oktatási miniszter székelyudvarhelyi látogatása során azt állította, hogy a részben leomlott székelyudvarhelyi kollégiumon nem végeztek szeizmológiai felmérést, és nem lehetett tudni, hogy omlásveszélyes.

Az érsekség kitért arra is, hogy a város polgármesteri hivatalával 2004-ben a két iskola és a bentlakás épületének bérletére kötött szerződésben megállapított évi 50 000 lejes bérleti díj az évek folyamán történt újratárgyalások folyamán fokozatosan emelkedett, és 2021-ben érte el a 300 000 lejt. A katolikus egyház úgy véli, bár ezek az összegek magasnak tűnhetnek, az épületek leg-sürgősebb állagrendezésének költségeit is csak részben fedezték; példaként említik, hogy csak a lépcsőfeljárt javítása 150 000 lebbe került, egy-egy falburkolat- vagy belső javítás alkalmanként 30-40 000 lejt jelentett. A két iskolaépület felújításához sem helyi önkormányzati, sem más román állami támogatást nem

kaptunk. A rehabilitációt a magyar állam karolta fel, és biztosította az ahhoz szükséges több millió eurós befektetést” – közölte az érsekség.

Ugyanakkor a tragikus baleset után is érkezett segítség a magyar állam részéről: a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága húszmillió forint sürgősségi támogatást nyújtott a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségén keresztül az érintett diákok anyagi kárainak, a mindennapokban használt javaiknak pótlására. Emellett a magyar külügyminisztérium ötmillió forint gyorssegélyt juttat a Tamási Áron gimnáziumnak. „A Hungary Helps Program keretében most a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet közreműködésével ötmillió forint gyorssegélyt juttattunk a Tamási Áron Gimnáziumnak. Az összeget az érintett diákok és családjuk támogatására fordítja majd az intézmény” – fogalmazott az MTI által ismertetett bejegyzésben Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter. Közlése szerint minden lehetséges segítséget megadnak a székelyudvarhelyi diákotthonban történt tragédia érintettjeinek, illetve a legmélyebb részvétüket fejezik ki az elhunyt diák hozzátartozóinak, és imádkoznak a sérültek mielőbbi felépüléséért. Orbán Viktor miniszterelnök budapesti nemzetközi sajtótájékoztatóján elmondta, a magyar kormány minden lehetséges eszközt megad a székelyudvarhelyi iskolai tragédia érintettjeinek, illetve a leomlott épület újjáépítésére. „Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes úr kapott egy felkérést a kormánytól, hogy álljon rendelkezésre, és minden lehetséges kormányzati eszközt adjon meg az érintetteknek. Az iskola dolgozóinak, tanulóinak, meg az iskolának magának is, ha az újjáépítéshez a helyi források nem lennének elegendőek. Remélem, hogy Semjén Zsolt hamarosan a részletekről is be tud számolni” – jelentette ki Orbán Viktor.

A kollégiumomlás áldozatainak megsegítésére az Óbudai Egyetem is folytatja adománygyűjtést: a decemberben felajánlott 5 millió forint mellé további kétmillió forint gyűlt össze a kollégiumában történt súlyos baleset áldozatainak, családtagjainak, illetve az épület helyreállítási költségeinek támogatására. A pénzügyi segítség pedig kiegészül a budapesti egyetem oktatóinak és

hallgatóinak a helyreállítási munkákban való aktív részvételével. A román kormánytól a Hargita megyei önkormányzatoknak visszaosztott és a székelyudvarhelyi diákotthon újjáépítésére felajánlott 1,2 millió lejes kormánytámogatás is megérkezett a székelyudvarhelyi önkormányzathoz. Ezt belefoglalják a város 2024-es költségvetésébe, és bérleti díjként eljuttatják a Gyulafehérvári Római Katolikus Érsekséghez, hogy az épület javítására fordíthassa.

„A két iskolaépület felújításához sem helyi önkormányzati, sem más román állami támogatást nem kaptunk. A rehabilitációt a magyar állam karolta fel, és biztosította az ahhoz szükséges több millió eurós befektetést” – közölte az érsekség.

A székely anyavárosban január 8-án elkezdődtek a részben leomlott diákotthon állagmegőrzési munkái. A sürgősségi beavatkozással megbízott cég elkezdte az ingatlan mellett kiásott árok betemetését zúzott kővel és betonnal, a továbbiakban a falakat és az épület fölé magasodó, részben szintén kiásott domboldalt is megerősítik.

Szintén január 8-tól órarend szerint folytatódott a tanítás a Tamási Áron Gimnáziumban, a részben leomlott diákotthonának lakóit pedig a székelyföldi város más tanintézményeinek kollégiumai fogadták be. A diákotthon 95 lakóját a Baczkamadarasi Kis Gergely Református Kollégium, a Református Diákotthon Alapítvány, a Kós Károly Szakközépiskola és az Eötvös József Mezőgazdasági Szakközépiskola diákotthona, illetve az Unitárius Vendégház és a Mellersdorfi Szegény Ferences Nővérek fogadták be. A korábban a diákotthon tornatermében megtartott testnevelésórák és az alternatív tevékenységek más helyszínen zajlanak majd.

B. L. J.

Él és latyak

A mi iskolánk lakótelepi iskola. A város minden lakótelepén van belőle, néhol több is, egyelőre egészen egyformák. Egyforma ablakok, egyforma főbejáratok, egyforma hátsó bejáratok, ahol a diáksereg közlekedik üvöltve, lökdösődve, és ahol előbb-utóbb csonkára törnek a lépcsőfokok, a lábtörő rácsa alatti mélyedésbe pedig kavics gyűl, pitypang vagy sóvirág kapaszkodik.

Egyforma cementpadlós lépcsőházak, a vaskorlát tetején egyformán futó színes műanyag szalaggal, egymást ráncigáló, püfölő, sötétkék kabátos-nadrágos fiúkkal, lépcsőfordulóban pusmogó,

Egyedül járunk, úgyhogy mire az olvadozó, latyakos hóban bebukdácso-lunk a suliba, már mindkét térdünkön sárfolt ékeskedik, a kabátunk zsebe leszakadt, csípőtájékunkon hógolyó ragacsos nyoma ékeskedik.

kötényes, masnis lányokkal. Egyedül járunk iskolába, mert mindenki lakhelye közelében van egy-egy lakótelepi iskola.

Egyedül járunk, úgyhogy mire az olvadozó, latyakos hóban bebukdácso-lunk a suliba, már mindkét térdünkön sárfolt ékeskedik, a kabátunk zsebe leszakadt, csípőtájékunkon hógolyó ragacsos nyoma ékeskedik. Hátunkon táska, vállunkon szatyorban korcsolya lóg. Tanítás után a sulis udvarának egyetlen pici lejtőjén gyakorolunk.

Egyelőre nagyon gyatrán megy a dolog. Azt hazudtam, hogy tudok korcsolyázni, annyira szerettem volna a korcsolyás jelmezbálba eljutni. Tudok korcsolyázni, de nincs korcsolyám, mondtam. Mit ad Isten, Tünde

„Nem tudják, hogy se jelmezem, se korcsolyám, ezt, mondjuk, tudják, se korcsolyázni nem tudok, ezt is tudják.”

kölcsönadta az övét. Mert őt a szülei nem engedik korcsolyás álarcosbálba.

Engem sem az anyémek, bár egyelőre még semmit sem tudnak róla. Nem tudják, hogy se jelmezem, se korcsolyám, ezt, mondjuk, tudják, se korcsolyázni nem tudok, ezt is tudják. De nem tudják, hogy jelmez, korcsolya és korcsolyatudas nélkül megígértem a tancinak, hogy vasárnap képviselem az iskolát a korcsolyás jelmezbálban.

A többiek sem tudják, hogy nem tudok korcsolyázni, csodálkoznak is eléggé, mi van velem, miért esem minden alkalommal oldalra, térdre a víztől tocsogó lejtőalján. Szemérmesen mondogatom, hogy korcsolyázni csak jégen tudok, ez itt meg testvérek között is sár, én nem értem, ők hogyan bírnak minden nekifutásnál lábon maradni.

Én nem értem őket, ők nem értenek engem, de a huszonharmadik nekifutásra már szinte úgy fest a dolog, mintha tényleg tudnék korcsolyázni, csak épp a jég-sár együtthatóval vagyok elégedetlen. Drukkolnak nekem, lapogatják a hátam, és jó sokszor elmondják,

mennyire irigyelnek, hogy elmehetek a jelmezbálba, ahová senkit sem engedtek el, csak engem.

Nem tudom, mi van, végigcsinálom, mintha igaz lenne, végig izgulom a vasárnapig sorjázó napokat, és úgy élek, mintha tényleg elmennék majd a jelmezbálba. Mindenki irigyel. Tudatom kettéhasad, leválok a valóságról, ahol persze, hogy vasárnap otthon kuksolok, és mukkot sem szólok anyuéknak az egészeztől.

Hétfőn a tanci kérdőre von. Mi volt ez, hol voltam vasárnap én, iskolánk irigyelt képviselője. Hebegve-habogva magyarázom, hogy belázasodtam. Lábam alatt nagy csöndben Marianna-árok nyílik. Lassan süllyedek benne, a tanci szomorú szemmel néz, attól tartok, mindent ért. Egyformák vagyunk, csak épp hazudni nem szoktunk ugyanakkorát.

LÁSZLÓ NOÉMI
nocsek@gmail.com

Adójóváírás bölcsődei és óvodai költségek fedezésére

Akár 1500 lej értékű adójóváírást kaphatnak a szülők gyerekeik bölcsődei és óvodai költségeire. Az RMDSZ egyik korábban kezdeményezett családtámogatási intézkedése januártól lépett érvénybe, a kezdeményezés értelmében az alkalmazó által megtérített pénzösszeg nem haladhatja meg az alkalmazott bruttó bérének 33 százalékát, és erre az összegre nem kell sem személyi jövedelemadót, sem nyugdíjbiztosítási és egészségbiztosítási hozzájárulást fizetni. Az adójóváírásban csak egyik szülő részesülhet, abban az esetben pedig, ha a szülőnek több munkahelye van, nyilatkoznia kell arról, hogy a másik munkahelyén nem vette igénybe ezt a kedvezményt. Az alkalmazó cég esetében az erre a célra megtéríthető összeg nem haladhatja meg a vállalkozás beralapjának 5 százalékát – olvasható az Rmdsz.ro-n. Az elszámolás kétféleképpen történhet: a munkáltató kifizeti az 1133 lejt közvetlenül a tanintézménynek, vagy a szülő fizeti ki a bölcsőde vagy óvoda havi költségét, és az erről szóló kifizetési bizonylatot átadja a munkáltatójának, aki utólag visszafizeti a pénzösszeget a szülőnek. Ha a szülő bruttó jövedelme meghaladja a minimálbért, az adójóváírás összege is növekszik maximum 1500 lej értékig.

Magyar kultúra napi díjak Máramarosban

A magyar kultúra napja alkalmából átadták Máramarosszigeten az RMDSZ Máramaros megyei szervezete által alapított Hollósy-díjakat január 21-én. Alkotói kategóriában elismerésben részesült a máramarosszigeti születésű Zolopcsuk Pál Róbertet értékteremtő és értékmentő munkásságáért. Oktatói kategóriában Molnár Juditot díjazták a máramarosi magyar oktatás és közösségszervezés területén kifejtett példamutató és eredményes munkájáért. Társadalomszervezési kategóriában díjat kapott az Aknasugatagi Barátság Idősek Klubja a helyi magyar szóránközösség identitásának és értékeinek megőrzéséért. Közművelődés kategóriában Nagy Lajost, a monói magyar közművelődés területén végzett kimagasló és példamutató munkájáért jutalmazták. Ifjúsági kategóriában

Várady Csongor a nagybányai ifjúsági élet szervezéséért vehette át az elismerést.

Nőtt az átlagbér a közoktatásban is

Több gazdasági ágazatban is látványos béremelésekre került sor 2023-ban – írja a Ziarul Financiar hírportálra hivatkozva a Maszol. A legnagyobb mértékben, 41 százalékkal, a vízi szállításban dolgozók jövedelme emelkedett. 2022 októberében még csak 4339 lej volt az átlagkereset az ágazatban, azonban 2023 októberére 6115 lejre nőtt. Jelentős mértékben, 28 százalékkal nőtt az átlagbér a közoktatásban 2023-ban, 3933 lejről 5031 lejre, derül ki az Országos Statisztikai Intézet (INS) adataiból. A tanügy évtizedes távlatban is az élbolyban van a bérfejlesztés tekintetében. Az INS adatai szerint 2014 októberében mindössze 1541 lej volt a pedagógusok átlagfizetése, ami a tavalyi év októberére 5031 lejre nőtt. Ez 226 százalékos bérfejlesztésnek felel meg. Szinte ugyanilyen arányban emelkedtek a fizetések az élelmiszeriparban is a vizsgált időszakban, 225 százalékkal. Az ágazat azonban alacsonyabb szintről indult, mint az oktatás, 1153 lejről, így aztán tavaly októberben is csak 3751 lej volt az átlagkereset. Az évtizedes bérfejlesztési verseny aranyérmese az építőipar 253 százalékkal. Az építők átlagfizetése 10 év alatt 1292 lejről 4556 lejre nőtt. Ehhez hozzájárult az is, hogy az építőiparban dolgozók, bruttó 10 ezer lejes értékhatárig nem fizetnek személyi jövedelemadót, s az általános 25 százalékos nyugdíjbiztosítási hozzájárulás helyett csak 20,25 százalékot vonnak tőlük. Ugyanezen adókedvezmények érvényesek az élelmiszeriparban, s az ötödik legnagyobb bérfejlesztést felmutató mezőgazdaságban. Ez utóbbiban 209 százalékkal nőtt az átlagfizetés, 2023 októberében 3823 lej volt.

Megfelelő tanulási körülmények Szilágynagyfaluban

Míg felépül az új tanintézet, tatarozniák és biztonságossá tennék a tetőszerkezetet a szilágynagyfalui egykori népiskolában, ugyanis több évtizede kedvezőtlen körülmények között tanulnak „kisiskolában” – ahogy a helybeliek nevezik – az elemisták – írta január elején a Maszol. Csiki Éva igazgatónő a portálnak elmondta, az alapvető higiéniai és biztonsági

feltételeket megteremtették, de folyamatos aggodalommal tölti el a tanintézet vezetőjét és a szülőket, hogy a régi épület tetőszerkezete megadja magát, és veszélybe kerülhet a gyerekek és személyzet biztonsága. Emellett a tisztaságot, meleget és fényt is nehéz biztosítani egy olyan épületben, ahol salétromosak a falak, kicsik és huzatosak az ablakok. Az épület beosztása sem megfelelő a mai körülményeknek. Szükség lenne egy új épületre, ahol adottak a kedvező feltételek, és mind a 12 elemi osztály együtt tanulhatna. Ez utóbbival megoldódnának a szervezési-kommunikációs nehézségek is. Több szakemberrel, tervezővel egyeztetve, az RMDSZ-es tanácsosok arra a következtetésre jutottak, hogy mielőbbi megoldást kell találni arra, hogy a szilágynagyfalui alsó tagozatos diákok is korszerű és megfelelő körülmények között tanulhassanak – mondta Fórizs László RMDSZ-es alpolgármester. Évtizedek óta vártak az iskola felújítására, de az előtanulmányon kívül, ami 5-6 éve készült, nem történt előrelépés az ügyben. A szülők sokszor jelezték az intézmény vezetőségének, hogy a gyermekek panaszkodnak a rossz körülményekre, a sötét tantermekre, ahol szinte nyáron is szükséges a megvilágítás, és a dohos szagra, a megrepedt, nedves falra, mondván: ez az állapot nem felel meg a 21. századi elvárásoknak. „Helyi költségvetésből elkezdhetjük a munkálatokat, és ha időközben pályázati pénzeket is kapunk, akkor már nyert ügyünk van. Viszont támogatás nélkül is felépíthetjük két év alatt az új iskolát” – mondta az alpolgármester. Az épület a régi iskola udvarán, ennek hátsó részén „U” alakban létesülne, egy kihasználatlan területen. Az új épületben biztosítanák minden elemi osztályos diák számára a megfelelő körülményeket. Csiki Éva igazgatónő elmondta, az új iskola felépítéséig a jelenlegi épületet folyamatos megfigyelés alatt tartják, és az egyik munkásuk, akinek ácsmesteri szakképesítése van, a legapróbb változást is jelenti majd, hogy megtegyék a szükséges intézkedéseket. Hozzátette, vannak, akik ragaszkodnak a régi iskolaépülethez, de mivel a felújítás és a korszerűsítés többbe kerülne, mint a bontás és egy új épület felhúzása, felvetődött, hogy restaurálják az épület homlokzatát, de erről majd a helybeliek

véleménye után döntene az önkormányzat. Szilágynagyfaluban 2000-ben már az oktatás 400 éves évfordulóját ünnepelték, ugyanis az első iskolarektor neve 1600-ból ismert. A jelenlegi épület egyik része az 1800-as évek végén három osztályteremmel működött, az 1930-as években épült ehhez egy újabb szárny, így a jelenlegi oktatási intézményben ebben a tanévben a nyolc osztályban 154 gyerek tanul, valamint további négy elemi osztály működik a régi óvoda épületében.

UNICEF: Románia közepesen jó hely

Elkészítette legfrissebb jelentését az ENSZ Gyermekalapja (UNICEF) arról, hogy melyek a legjobb országok a gyermeknevelés számára. A jelentésben 41, főleg a nyugati kultúrkörhöz tartozó gazdag és viszonylag gazdag országot vizsgáltak négy kritérium alapján: a szülőknek járó szabadság, a gyerekellátási szolgáltatások megfizethetősége, az oktatás minősége és a bölcsődei/óvodai szolgáltatások hozzáférhetősége. A ranglistán Románia a 29. helyet foglalja el, közvetlenül előttünk Hollandia, mögöttünk pedig Mexikó áll. Románia a szülőknek járó fizetett szabadság tekintetében a 2. helyre került, ezen a téren csak Japán előz meg bennünket. A többi három kritérium tekintetében a rangsor hátsó negyedében foglalunk helyet, írja az Economedia.ro portálra hivatkozva a Maszol. A legjobb körülményeket Luxemburg teremtette a gyermeknevelés számára annak ellenére, hogy egyetlen kritérium alapján sem áll az első helyen. A másik két dobogós Izland és Svédország, míg az első tízbe Norvégia, Németország, Portugália, Lettország, Dánia, Dél-Korea és Észtország került még be. Magyarország a 24. helyen áll. A magas életszínvonalú országok közül Szlovákiában a legkevesbé kedvezőek a feltételek a gyereknevelés számára, de nem sokkal jobb a helyzet az Egyesült Államokban és Cipruson sem. Az UNICEF szerint az oktatás színvonala Izlandon a legmagasabb, a bölcsődék/óvodás hozzáférhetősége Hollandiában a legjobb, a gyerekellátási szolgáltatások pedig Chilében a leginkább megfizethetőek. Románia nem áll túl fényesen a gyermeknevelési támogatás tekintetében sem. Az Európai Bizottság adatai szerint 52 euróval a

27 tagállam között a 21. helyen állunk. Kevesebb gyerekpénzt csak Bulgáriában, Lettországon, Horvátországban, Magyarországon, Cipruson és Portugáliában folyósítanak, 25 és 50 euró közötti összeget. A legbőkezűbben Hollandia támogatja a gyerekes családokat, ahol a gyerekpénz fejenként 262-374 euró, majd Liechtenstein (296 euró) és Luxemburg következik (286 euró). Ezek többszöröse a hazai gyerekpénz összegének, azonban azt is figyelembe kell venni, hogy a szóban forgó országokban az átlagfizetés is többszöröse a romániaiinak.

Szülői számonkérés a minisztériumtól

Országos elemzést kért az oktatási minisztériumtól a Szülők Országos Szövetsége, arra kíváncsiak, tanintézetekre lebontva, mennyi pénzt költenek egy diákra. Szeretnének megbizonyosodni, hogy már nem a szülőkkel fizetik meg a filctollakat, papírt és egyéb taneszközöket – írja a Maszol. Iulian Cristache, a szülői szövetség elnöke elmondta, a Társadalmi Párbeszéd Bizottságban kérte az oktatási minisztériumtól, hogy az egyetem előtti oktatás finanszírozásával foglalkozó egység (UFIP) készítsen elemzést az ország összes iskolájáról, hogy kategóriánként hogyan költik a pénzt a javakra és a szolgáltatásokra. „Valószínűleg a taneszközökre és szolgáltatásokra szánt pénz több mint 90 százaléka a közüzemi szolgáltatásokra megy, és kevesebb jut a diákokra. Kértünk egy elemzést a végrehajtott költségvetésről. Szeretnénk elérni, hogy a szülőket ne kérjék többé arra, hogy fizessenek a filctollakért, papírokért és egyéb taneszközökért” – mondta Iulian Cristache az Edupedu oktatási szakportálnak. Feltételezésük szerint egy 700-800-as diáklétszámmal rendelkező tanintézetben a fejkvóta alapján kiutalt pénz bőven elegendő lenne a közüzemi szolgáltatások kifizetésére, ám a megmaradt összegeket nem költhetik el arra, amire szeretnék.

Új központ létesült Udvarhelyen a sérült gyermekek oktatására

Több változás is történt a speciális nevelési igényű gyermekek oktatása terén

Székelyudvarhelyen tavaly decemberben: a különböző egyesületek és alapítványok által végzett tevékenység egy épületbe költözött, egy izraeli üzletember által a városnak adományozott ingatlanba. A megyei tanfelügyelőség irányításával és városi finanszírozással egyesületek és alapítványok végzik a sérült gyermekek oktatását Székelyudvarhelyen, ezt a tevékenységet költöztette egy épületbe a városháza a közelmúltban – olvasható a Székelyhonon. A kétszintes, összesen 1200 négyzetméter felületű ingatlant Farkas Iván üzletember adományozta a városnak azzal a feltétellel, hogy szociális tevékenységre használhatja a város. Az esemény kapcsán tartott sajtótájékoztatón az adományozó elmondta, továbbra is támogatni kívánja a sérült gyermekek oktatását végző egyesületeket és alapítványokat „Úgy gondolom, minden ember olyan, mint egy gyertyafény, és megvilágítja ezt a világot. Minden gyermek egy érték, és ezt az értéket meg kell becsülni. Higgyünk bennük! – fogalmazott Farkas Iván. Hozzátette, amikor ezek a gyerekek felismerik, hogy milyen érték a tanulás, akkor már egyedül is keresni fogják annak lehetőségét. Addig viszont meg kell teremteni a kedvüket ehhez. A központ számára az egészségügyi és tűzvédelmi engedélyeztetési folyamatot már elindították, ugyanakkor egy elkerített udvart is kialakítanak majd. A sérült gyermekek oktatásának helyszínéül szolgáló kétszintes épület hat, egyenként kétszáz négyzetméteres lakrészből áll. Az Orbán Alapítvány, illetve a Szent Ferenc Egyesület oktatási tevékenysége mellett a Ficánka Napközi Otthon sérült gyermekek alkotta csoportja kapott még helyet az épületben, továbbá a korai fejlesztést végző Lilapont Egyesület. A sérült gyermekek oktatása tanintézményként a Tompa László Általános Iskolához van hozzárendelve. A Szent Ferenc Egyesület jórészt autista gyermekek oktatását végzi, egy előkészítő, egy első osztályos, illetve egy hatodikos gyermekekből álló csoportot működtetnek összesen 22 gyermekkel, a Ficánka napközihez tartozó óvodai csoportba pedig 6 gyermek jár.

D. SZ.